

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри дизайну
Віктор КАРПОВ
Протокол засідання кафедри
№ ____ від «__» _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ДИЗАЙН КНИГИ ДЖОНА ФАУЛЗА «КОЛЕКЦІОНЕР»

Спеціальність 022 Дизайн

Освітня програма 022.00.01. Графічний дизайн

Перший (бакалаврський) освітній рівень

Здобувач вищої освіти
Савіних Марія Володимирівна
група Гдб-1-21-4.0д

Науковий керівник: професор кафедри
дизайну, доктор технічних наук О. В.
Кардаш

Керівник дизайн-проекту: старший
викладач Ю. Є. Волгін

Рецензент: _____

Київ – 2025

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	3
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ І.....	11
ЗАГАЛЬНІ ІСТОРИЧНІ ВІДОМОСТІ ПРО ДИЗАЙН КНИГИ ТА КНИЖКОВУ ІЛЮСТРАЦІЮ	11
1.1 Історичні відомості: Розвиток дизайну книги та книжкової ілюстрації. Роль книжкової ілюстрації у культурі людства	11
1.2 Сучасні тенденції в дизайні книжкової ілюстрації.....	22
1.3 Аналіз представлених на ринку варіантів дизайну обкладинки до твору Джона Фаулза «Колекціонер» та аналогів за жанром.....	30
Висновки розділу І	35
РОЗДІЛ ІІ.	37
ДОСЛІДЖЕННЯ ТВОРУ ДЖОНА ФАУЛЗА «КОЛЕКЦІОНЕР» ТА РОЗРОБКА ДИЗАЙНУ КНИГИ	37
2.1 Аналіз книги Джона Фаулза «Колекціонер» та виявлення її характерних особливостей	37
2.2 Дизайн-концепція проекту, основні рішення. Вибір техніки оформлення книги Джона Фаулза «Колекціонер» та його обґрунтування.....	38
2.3 Дизайн-пропозиції, розробка ілюстрацій та допоміжних елементів	40
2.4 Розробка обкладинки та суперобкладинки книги Джона Фаулза «Колекціонер»	43
2.5 Друкарська підготовка дизайн-макету	45
2.6 Остаточні дизайн вирішення	47
Висновки розділу 2.....	50
ВИСНОВКИ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ТА РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
ДОДАТКИ	59
Додаток А.....	59
Додаток Б	61
Додаток В.....	63

АНОТАЦІЯ

Савіних М.В. Розробка дизайну книги Джона Фаулза «Колекціонер». Кваліфікаційна робота. Київ. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025. 64 с.

Дипломна робота присвячена детальному дослідженню етапів розвитку книжкової ілюстрації, її впливу на культуру та сучасні тенденції у дизайні книжок на прикладі роману Джона Фаулза «Колекціонер». У ході роботи було вивчено історичні етапи становлення книжкової ілюстрації від перших малюнків на папірусі до цифрових форм, що стали основою для сучасних графічних рішень. Окрему увагу приділено аналізу розвитку ілюстрації в контексті історичних епох, починаючи з найдавніших часів до Новітнього часу, зокрема, як вони впливали на естетичні та психологічні аспекти сприйняття світу.

Особливий акцент зроблено на вплив книжкової ілюстрації на культуру людства та її здатність формувати свідомість і емоційний стан окремих індивідів. Це дозволило дослідити важливість ілюстрацій як не лише естетичних елементів, але й потужних інструментів психологічного впливу на читача, що є ключовим аспектом при створенні графічного дизайну книги.

Досліджено також сучасний процес діджиталізації книжкового дизайну, що змінив традиційні підходи до створення ілюстрацій. Визначено, як цифрові технології розширюють можливості художників, дозволяючи створювати нові форми ілюстрацій – від інтерактивних елементів до цифрових колажів.

У роботі проаналізовано конкурентні видання роману «Колекціонер» та інших психологічних трилерів, зокрема графічне оформлення таких книг на ринку. Проведене порівняння дозволило виявити найбільш ефективні та популярні підходи до створення дизайну, що враховують сильні сторони і уникнення помилок попередників.

Завершується робота розробкою оригінальних графічних рішень для книги: створено обкладинку, суперобкладинку та вісім ілюстрацій, виконаних у складній авторській графічній техніці, що не лише відображають атмосферу твору, а й передають глибину психологічного стану персонажів, їх внутрішнього світу, що є ключовим для розкриття змісту роману Джона Фаулза.

Ключові слова: графічний дизайн, дизайн, книжкова ілюстрація, книга, графічне оформлення, книжковий дизайн, дизайн книги, мистецтво візуалізації, графічне оформлення, графічна ілюстрація.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Савіних М. В

ANNOTATION

Savinykh M. Development of the Book Design for John Fowles' "The Collector". Qualification Work. Kyiv. Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, 2025. 64 p.

This thesis is dedicated to a detailed study of the stages of development in book illustration, its influence on culture, and modern trends in book design using the example of John Fowles' novel The Collector. The research explores the historical stages of the development of book illustration, from the first drawings on papyrus to digital forms that have become the foundation for contemporary graphic solutions. Special attention is given to the analysis of the development of illustration in the context of historical eras, from ancient times to the modern era, particularly how they influenced aesthetic and psychological aspects of world perception.

A particular emphasis is placed on the impact of book illustration on human culture and its ability to shape the consciousness and emotional state of individuals. This allows for an exploration of the importance of illustrations not only as aesthetic

elements but also as powerful tools for psychological influence on the reader, which is a key aspect in the creation of book graphic design.

The study also explores the contemporary process of digitization in book design, which has changed traditional approaches to creating illustrations. It identifies how digital technologies expand artists' capabilities, allowing for the creation of new forms of illustrations – from interactive elements to digital collages.

The thesis analyzes competing editions of *The Collector* and other psychological thrillers, particularly their graphic design. A comparison was made to identify the most effective and popular approaches to book design, taking into account the strengths and avoiding the mistakes of previous designs.

The work concludes with the development of original graphic solutions for the book: a cover, a dust jacket, and eight illustrations, created using a complex authorial graphic technique. These not only reflect the atmosphere of the work but also convey the depth of the psychological state of the characters, their inner world, which is crucial for revealing the meaning of John Fowles' novel.

Keywords: graphic design, design, book illustration, book, graphic design, book design, book design art, visualization art, graphic illustration.

The qualification work contains the results of the author's own research. The use of ideas, results, and texts from other authors' scientific works is properly referenced to the corresponding source.

ВСТУП

Книга — цей той предмет, який завжди мав величезну роль у житті людей. Спочатку вона була рідкісною і доступною лише найзаможнішим та вископоставленим членам суспільства. Книгу цінували й шанували, оздоблювали коштовностями та робили з найякісніших матеріалів. Через це і зберігали книжки на полицях бібліотек та діставали звідти дуже рідко. Винайдення друкарства Йоганном Гутенбергом значно здешевило виготовлення книг та сприяло окультурюванню і розповсюдженню освіченості серед людей. В нашій культурній спадщині роль першого друкаря книг зазвичай займає Іван Федоров. Тим паче справжнє масове друкування та поширення книг у знайомому нам вигляді сталося лише після промислової революції. Використання парових друкарських машин зробило продукцію доступною для всіх. З'явилося таке явище, як масове видання. Відкрились громадські бібліотеки та збільшився попит на навчальні та технічні книги, а також на літературу, яка пропагувала нові соціальні та економічні ідеї. Це стало підґрунтям для перетворення книги з лише культурного в ще й комерційний об'єкт.

Актуальність проблеми. Оскільки зараз панує епоха ринкових відносин, дизайн книги є ефективним інструментом для реалізації продукту на ринку. Я, як майбутній дизайнер маю вміти створювати та реалізовувати комерційно успішні продукти. Образотворчі елементи та унікальність дизайну є факторами попиту і конкурентоспроможності книги серед інших аналогічних виробів. Такі складові як: вдалі комбінації шрифтів, цікаві композиційні рішення, вигідні ілюстрації, добре підібрана колірна гама — впливають на рішення людини щодо покупки книги. Мета дизайнера виявити найуспішніші комбінації цих складових та майстерно застосувати їх на практиці.

Дизайн та ілюстрації створюють власну атмосферу, яку митець образотворчими способами доносить до споживача. Це створює неповторне

враження, що властиве лише цьому унікальному продукту і мотивує покупця обирати саме його. Дизайнерські та ілюстративні рішення нерідко допомагають краще зрозуміти задум самого твору. Вони допомагають відчутти глибше психологічно складні моменти, проживати емоції героїв книги разом з ними. Дизайнер має можливість через оформлення книги підсилити емоційне сприйняття деяких моментів з твору графічними рішеннями, що є подібним до роботи ліхтарика. Ліхтарик підсвічує предмети на які його направляє людина випадково, а дизайнер спрямовано звертає увагу споживача на важливі аспекти.

Також дизайн книги та ілюстрації грають допоміжну роль у структурованому та логічному сприйнятті читачем інформації з тексту. Завдяки вдалому композиційному рішенню інформацію можна подати в упорядкованому вигляді, що спростить її засвоєння. Це структурування та систематизація інформації є дієвим інструментом дизайнера, що робить його роботу надзвичайно цінною.

Книга Джона Фаулза «Колекціонер» не одне покоління прочитало затамувавши подих. Вона відноситься до жанрів трилер та жахи, які завжди мають та будуть мати попит у читачів, через особливості людської психіки. А саме: бажання отримати адреналін та емоційне збудження, задоволення від контролю над ситуацією, психологічний катарсис від подолання страху, вивчення своїх кордонів безпеки. Також це може бути просто соціальною складовою, що забезпечує спільний досвід з іншими людьми. Отже, причини купувати та читати цю книгу будуть завжди.

Стан дослідження проблеми — питання дизайну книги Джона Фаулза "Колекціонер" досліджене вкрай обмежено. Більшість наукових робіт зосереджені на аналізі сюжету, персонажів та тематики твору, тоді як візуальні елементи, такі як обкладинка і внутрішнє оформлення книги, залишаються на периферії досліджень. Існують окремі дослідження, що стосуються загального впливу дизайну на сприйняття твору, але конкретний аналіз різних видань та детальне вивчення книжкового дизайну саме "Колекціонера" ще не проводились. Тому це дослідження має на меті заповнити цю прогалину, вивчаючи вплив

оформлення книги на її сприйняття та порівнюючи різні видання з точки зору дизайну.

Зв'язок з науковою програмою — Кваліфікаційну роботу виконано на кафедрі дизайну факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Робота є частиною наукової теми кафедри дизайну «Сталий розвиток суспільства та дизайн-діяльність у просторі айдентики територіальних громад», що передбачає проведення досліджень у сфері культури, мистецтва і дизайну та суміжних областей знань, презентацію результатів на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях, публікацію на шпальтах фахових видань, керівництво студентськими творчими та науковими студіями і гуртками, написання випускових кваліфікаційних робіт першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти (протокол засідання кафедри дизайну від 05.02.2025 р. № 5).

Мета кваліфікаційної роботи — Виявити та втілити найкращі способи ілюстрування книги Джона Фаулза «Колекціонер» задля створення міцного емоційного зв'язку читача з книгою. Посилити графічною частиною гострі моменти твору. Розробка дизайну книги.

Завдання дослідження, які необхідно вирішити для досягнення мети:

- Ознайомитись з історією дизайну книги та книжкової ілюстрації;
- Виявити роль ілюстрації у книзі;
- Дослідити сучасні тенденції у книжковому дизайні;
- Проаналізувати та оцінити вже існуючі варіанти аналогічних видань;
- Проаналізувати книгу Джона Фаулза «Колекціонер» та виявити її характерні особливості;
- Створити концепцію проєкту;
- Розробити графічні та допоміжні елементи, обрати шрифти, визначити найбільш вдалі композиційні рішення;

- Розробити обкладинку та внутрішню складову книги.

Об'єкт дослідження — книжковий дизайн та ілюстрація.

Теоретичне значення кваліфікаційної роботи — аналіз методів підсилення емоцій та враження читача шляхом графічних елементів. Дослідження як пов'язані між собою ілюстративна частина та текстова. Популяризація твору та розширення читацької аудиторії.

Практичне значення цієї роботи полягає у тому, що створена книга сприятиме поглибленню інтересу до змішаної техніки виконання ілюстрацій з елементами трафарентного друку, та оформлення книг за його допомогою. Також вона може бути в подальшому відтворена.

Методи дослідження. В цій кваліфікаційній роботі використовуються такі методи дослідження як: історико-культурний аналіз, текстовий та контекстний аналізи, компаративний (порівняльний) аналіз, іконографічний аналіз та психологічний аналіз.

Історико-культурне дослідження допоможе оцінити вплив культурних і соціальних контекстів часу, коли у творі відбуваються події, що допоможе знайти точніше графічне рішення.

Текстовий та контекстний аналізи допоможуть оцінити текстову частину з точки зору дизайнера. Дослідити композицію та взаємодію тексту з візуальними елементами, як ці складові мають вплив на передачу основного задуму та емоцій твору.

Компаративний (порівняльний) аналіз дозволить якісно оцінити вже існуючі варіації книжкових дизайнерських рішень та виявити найкращі. Ознайомитися з впливом історичних факторів на вигляд книги.

Іконографічний аналіз вивчає візуальні елементи книги та допомагає краще зрозуміти зв'язок ілюстрації з настроєм та атмосферою твору.

Психологічний аналіз допомагає зрозуміти як дизайн книги впливає на сприйняття читачем прочитаного.

Апробація аналізів — дослідження, матеріали кваліфікаційної роботи обговорювались на засіданнях кафедри дизайну факультету образотворчого

мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Основні положення й результати кваліфікаційної роботи було викладено у повідомленні на всеукраїнській науково-практичній конференції «Сталий розвиток суспільства та дизайн-діяльність у просторі територіальної айдентики» (Київ, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 16 квітня 2025 року).

Савіних М.В. Дизайн книги та мистецтво ілюстрації. Сталий розвиток суспільства та дизайн-діяльність у просторі територіальної айдентики. Всеукр. наук.-практ. конф. (16 квітня 2025року). Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025. С. 161-162.

Структура роботи складається зі вступу, двох розділів, що містять у собі підрозділи, висновку, списку джерел та додатків по практичній частині кваліфікаційної роботи. Загальний обсяг роботи складає 64 с.

РОЗДІЛ І.

ЗАГАЛЬНІ ІСТОРИЧНІ ВІДОМОСТІ ПРО ДИЗАЙН КНИГИ ТА КНИЖКОВУ ІЛЮСТРАЦІЮ

1.1 Історичні відомості: Розвиток дизайну книги та книжкової ілюстрації. Роль книжкової ілюстрації у культурі людства

Книга, яку сьогодні може придбати кожна людина, не завжди була такою доступною для загалу. Справа не лише в тому, що людство не вміло читати та писати, а в складності її технологічного виробництва.

Перші спроби людства робити записи можна знайти ще в первісному світі, всім відомий наскельний живопис – це перша спроба передати свої знання іншим людям. В цей період існує піктографічна писемність, картинки замінюють текст і є першими ілюстраціями, поступово зображення стають більш стилізованими, перетворюючись на символи. З'являються так звані ієрогліфи.

Піктографічну та ієрогліфічну писемність знаходять на сувоях папірусу давнього Єгипту, глиняних табличках Еллади та в Китаї на дерев'яних дощечках.

В Давньому Єгипті на папірусах, датованих приблизно II ст. до н.е., знаходять стародавні ілюстрації. На зображеннях відображались сцени релігійного змісту, витримані в канонічному єгипетському стилі, композиція зображень складається з ієрогліфів та малюнків.

Яскравим прикладом мистецтва ілюстрації в Єгипті є «Книга мертвих», кожне зображення є інструкцією до ритуалів. Книга мала на меті допомогти послідовникам вірувань виконувати певну послідовність дій під час служіння верховним божествам. Розвиток соціального та культурного життя в Єгипті вплинув на розвиток ілюстрацій, де починають зображувати фараонів, верховних жреців та сцени з їх життя. [29].

В Античному світі майстри активно розписують кераміку, зображуючи сцени з міфології, повсякденного побуту та військових походів. Археологи знаходять амфори, які в зображеннях розкривають цілі історії з життя богів та

людей. Розповсюдження папірусу та поява пергаменту дає можливість записувати міфи, оповідання, філософські трактати тощо. З'являються наукові дослідження Платона, Сократа та інших. А малюнки Леонарда да Вінчі залишилися назавжди джерелом натхнення та розвитку творчого мислення. Ілюстрації поступово захоплюють сферу медицини, астрономії, математики та філософії доповнюючи та візуально розкриваючи їх зміст. [18].

Уже в Давньому Римі люди почали створювати, щось схоже до сучасних книжок, так звані романи. Для цього розрізали папіруси на прямокутники, писали на них текст і створювали ілюстрації.

З появою пергаменту у Середньовіччі книга набуває знайомого вигляду. Такі книги дуже коштовні, в бібліотеках їх прикріплювали ланцюгами до полицок, не дивлячись на вагу таких книжок, оскільки обкладинки часто оздоблювались металом, коштовним камінням тощо. Одна така книга створювалась десятиліттями, оскільки автори писали повільно, а зображення відтворювались дуже детально з дотриманням релігійних канонів. Книги писали ченці у монастирях.

Малюнки підтримували композицію сторінок, ілюстрували події, про які розповідав текст. «Келлська книга» (IX ст.) є чудовим зразком Ірландських та англосаксонських манускриптів, де ілюстрація перетворилася в окрему галузь мистецтва [23]. Дослідники наших часів дивуються складним кольоровим поєднанням в цих манускриптах, складності візерунків та форм.

Крім ченців, з'являються люди, зазвичай це заможні пани, які цікавляться книгою та бажають отримати її в особисте користування. Для прикладу в XII столітті написано «Псалтир святого Олбанса», яку відзначають як яскравий приклад готичної ілюстрації, де до біблійних сюжетів додаються сцени з повсякденного життя людей. Різнобарвність та золоте оздоблення зробило її популярною у Франції та Італії [49].

Епоха Відродження, крім повернення та активного використання здобутків періоду Античності, стала періодом розвитку мистецтва, науки, а як наслідок і мистецтва книги та ілюстрації. З'являються роботи які досліджують пропорції

людини, особливості перспективи, розвиваються барвники та технології нанесення зображень. Ілюстрація виходить на новий рівень, стає більш витонченою, реалістичною та живою [20]. Для прикладу, ілюстрації книги «Часослів Лоренцо Медичі» насичені елементами, які передають традиції ренесансу, зображення деталізовані та інформативні.

Розглядаючи історію появи книги та ілюстрації варто згадати про Китай, технологічний розвиток якого ще в давні часи активно вплинув на їх розвиток. Поява паперу, особливих чорнил та ксилографії сприяла розвитку ілюстрації. З'являлись зображення буддистських релігійних сцен, літературних творів тощо. Зображення допомагали релігійним цілям, використовувались для вивчення культури, ілюстрування літературних творів. У той час поки Європа створювала дорогоцінні та трудомісткі книги, китайці використовували папір не лише для книг, але і в побуті.

Відкривши для себе Китай, європейці привезли додому і технологію виготовлення паперу, яка активно розповсюдилась в різних країнах.

Поява дешевого паперу, розвиток науки та технологій дозволив Йоганну Гутенбергу в XV столітті створити перший друкарський станок, який міг друкувати та тиражувати текстові сторінки. Сьогодні такий вид друку відомий як високий друк, а станки такого типу довготривалий час використовували друкарі різних країн.

Перші примірники Біблії, надрукованих на станку Й. Гутенберга, склали тираж біля 180 штук. Ця подія передувала швидкому розповсюдженню друкарства по всій Європі, до кінця XV століття в Німеччині, Італії, Франції та Англії було відкрито понад 200 друкарень [13].

Варто відзначити, що десь наприкінці 1490-х років німець Швайпольт Фіоль, оселившись у Кракові, змайстрував друкарський верстат та разом з Рудольфом Борсдорфом створив шрифт для цього верстата. Саме він видав першу книгу кирилицею, а точніше Октоїх та Часословець. Мова якою видавались його книжки дуже схожа на сучасну українську.

Варто додати відомі прізвища Вільяма Кезлона, Джона Баскервіля, Джамбаттіста Бодоні, Фірмена Дідо, які створювали чудові примірники шрифтів для друкарських верстатів, відомі компанії створили цифрові версії шрифтів і сьогодні кожна людина може їх використати для своєї книги.

Активний розвиток гравюри сприяє розповсюдженню ілюстрації, визначними майстрами в XV- XVI століттях стали А. Дюрер, Л. Кранах, Г.Голбейн та Г. Букргкмайер [45].

До XVIII століття мистецтво книги та ілюстрації розвивалось повільно, але з розвитком промисловості, зміною життя людини, виробничих можливостей, винайденням новітніх матеріалів та технологій змінюється і процес книгодрукування.

У 1810 році Йоган Кенінг винайшов швидкодрукарську машинку циліндричного типу. Такий верстат міг друкувати до 400 відбитків на годину [53]. Процес виготовлення книги значно полегшився, що вплинуло на появу великої кількості книжок та ілюстрацій, книга стає доступна ширшому колу населення.

В цей період набирають популярність художники-аніمالісти Томас Бьюїк та Джон Одюбон [52]. Розвиток друкарства дає поштовх до розвитку журнальної та плакатної графіки, з'являються ілюстрації в стилі романтизм та карикатури. Поступово ілюстрація відокремлюється від тексту і стає самостійним твором мистецтва. Наприклад, роботи Обрі Бердслі мають самостійний характер, є прикладами графіки періоду ар-нуво.

Розвиток індустріального виробництва сприяє появі масової літератури. Дешеві газети та журнали захоплюють вулиці, магазини та помешкання громадян, активно розвиваються напрямки розраховані на різного читача: дитяча література, детективи, пригодницькі та жіночі романи. Відкриваються літературні салони, клуби, а публічні бібліотеки розкривають двері для різних верств населення. Більш доступною стає і освіта, підвищився рівень обізнаності серед населення, яке починає активно та усвідомлено впливати на соціальні та політичні процеси.

Кінець XIX початок XX століття - це період, коли ілюстрація виходить на новий рівень. Митці ар-нуво, а в подальшому модернізму, ар-деко активно працюють над пошуком нових підходів до зображення. Розвиток фотомистецтва, відкрив нові бачення форми та перспективи. Такі митці як Ежен Грассе працюють над структуризацією орнаментів, пропонуючи геометричні розрахунки створення складних зображень. П'єр Боннар та Пабло Пікасо беруть активну участь в оформленні малотиражних видань, експериментуючи з абстрактними зображеннями [56].

З появою цифрових технологій, мистецтво ілюстрації виходить на новий рівень, з 1980-х років створення цифрових зображень стає доступним для людей. За допомогою гаджетів та спеціальних програм, кожен, хто має на меті розібратись в комп'ютерних технологіях може навчитись створювати цифрові зображення. [4].

Розвиток технологій та доступність книг для громади дозволили використовувати їх як підручники. До освіти залучались все більше і більше людей, феміністичні рухи вибороли право на освіту жінок. Розвиток індустріального виробництва та ускладнення технологічних процесів сприяв попиту на кваліфікованого робітника, що сприяло розвитку професійної освіти. Дослідження у наукових сферах та застосування винаходів у побуті сприяло розвитку наукової, науково-популярної та навчальної літератури з математики, фізики, астрономії та інших сфер. Друкуються книги професійного призначення для вузького кола працівників різних сфер: медицини, військових, для фахівців будівництва та архітектури.

Розвиток не лише професійних навичок, але і різноманітних хобі викликає необхідність у появі книжок з мистецтва, рибалки та мисливства. Обмін знаннями та досягненнями у різних галузях мистецтва, промисловості, освіти викликає необхідність створення тематичних журналів.

Міжнародна співпраця та потреба в соціальному розвитку активізувала необхідність у вивченні іноземних мов, а як наслідок створення різноманітних словників та посібників.

Розвиток суспільства та індустріалізація відкриває нові віхи. Активно впроваджується рекламна продукція, яка охоплює всі галузі життя. Мистецтво плакату виходить на новий рівень, потреба інформувати громаду про новий товар та залучати до його придбання утворює місце для розвитку реклами. Яка, в свою чергу, змінює підходи до ілюстрації, які стають більш яскравими та насиченими.

В період 1920-1930 років ілюстрація та плакатна діяльність виходить на новий рівень, з розвитком типографії та руху до функціональності на перший план виходить геометрія та шрифт. Стиль Баугаузу активно оперує геометричними фігурами – коло, трикутник та квадрат, обмеженою гамою кольорів – червоний, синій, жовтий, білий та чорний, лаконічною типографією. Митці Баугаузу в певний період навіть відмовляються від прописних букв, використовуючи однакові за розміром строчні букви.

Ян Чихольд віднаходить власний стиль, у своїй «Новій типографії» він опановує модульність та асиметричність. Виконуючи складні математичні розрахунки Ян Чихольд віднаходить найкраще місце для розташування тексту та зображень. Використання модульних комбінацій дозволяє створити лаконічні та складні композиції плакатів, ілюстрацій та обкладинок для друкованих видань.

Ладіслав Сутнар, пропонує власну версію типографії, його композиції вражають простотою та складністю поєднань простих кольорів, геометричних форм, структур та фотографічних зображень, варіюючи ці складові, майстер отримав віддзеркалену реальність та передає містке повідомлення.

Зображення стає більш простим лаконічним, реалістичним. Дизайнери створюють нові композиції, так Ніколас Стоклін, представник Швейцарської школи дизайну для робіт у стилі «предметного плакату» використовував фотографії, які розфарбовував вручну. Плакати Йозефа Мюллера-Брокмана, іншого представника Швейцарської школи дизайну, представляють лаконічність та функціональність. В його доробку можливо знайти геометричні плакати з контрастним текстом та реалістичні плакати. В плакаті «Діти на дорозі» він позначає як небезпеку колесо, яке в динаміці рухається за хлопчиком.

Лаконічність, пошук руху, контрастів та вміння чітко донести повідомлення роблять його майстром ілюстративного повідомлення.

Разом з розвитком суспільства розвивається політична свідомість громадян, поступово все більше коло суспільних прошарків отримує право голосу для обрання власних представників до різних ланок політичного життя. Це створює нові сторони розвитку плакатної ілюстрації, яка має на меті вплинути на суспільство, закликаючи голосувати за певну партію або кандидата.

Поряд з політичним плакатом, розвивається пропаганда, заклики до суспільства з метою активізувати його дії. Найбільш активно такі плакати розвинулись в Радянському союзі та під час Другої світової війни. Всім відомі плакати з людиною, яка показує пальцем на глядача та закликає вступити в американську армію, друга версія в німецьку армію, а третя «Ти записався добровольцем» в радянську армію.

Таким чином до середини XX століття ілюстрація в книжках охоплює всі сфери життя, а розвиток плакатного мистецтва розкриває потенціал ілюстрації до психологічного та соціального впливу на суспільно-політичне життя громади.

Ілюстратори останні декілька десятирічь активно поєднують традиційні методи виконання зображень та цифрові технології, а останні роки все більше тяжіють до цифровізації мистецтва, що значно спрощує процес створення графічних зображень та відкриває нові горизонти можливостей для розвитку книжкової ілюстрації.

Ще напочатку XX століття поява колажу, який активно використовували майстри для оздоблення книжок, плакатів та в журналах, сьогодні набуває нових форм та можливостей. Художники вільно можуть поєднувати стилі різних епох, напрямів та технологій.

Сьогодні функція ілюстрації – це відображення певної інформації, пояснення або доповнення до тексту. Вона може відтворювати текст, інтерпретувати його або привертати увагу до певних теорій.

Варто відзначити появу книжок без тексту або з обмеженою кількістю тексту, всім відомі комікси, манги та їх різновиди в різних країнах. Такі твори є

особливою формою подачі інформації, а ілюстрація тут виходить на перший план повністю замінюючи текст. Велика кількість людей із задоволенням розглядає такі книжки.

Книжкова ілюстрація за своїм значенням для людства дорівнює значенню текстів, оскільки несе в собі інформацію, емоційну та естетичну складову, які утворюють цілісне сприйняття та розвиток особистості. Розглядаючи зображення в книзі, глядач дізнається нову інформацію, отримує естетичне задоволення, сміється та сумує разом з персонажами, мандрує світом. Маленька дитинка, разом з батьками через ілюстрації пізнає світ та історію своєї країни, стає свідком подій минулих тисячоліть. Дізнається про соціальні, культурні та технологічні здобутки різних періодів. Через ілюстрації історики можуть дослідити візуальні образи притаманні епосі, коли вони були створені.

Жоден текстовий опис не здатен розповісти про культуру та побут країни так, як це зробить ілюстрація. Розглядаючи зображення на прикрасах та зброї давньої Скіфії, легко можна уявити, як виглядали, чим надихались та особливості побуту давніх скіфів, які жили на теренах півдня України. Велику спадщину залишили по собі народи, які сьогодні відносять до Трипільської культури, їх керамічні вироби розкривають всесвіт вірувань цих народів, ці вірування та традиції і сьогодні глибоко закарбовані в культурі сучасної України.

З появою християнства на теренах Київської Русі з'являються мініатюри релігійного характеру. «Остромирове Євангеліє», «Ізборник Святослава» уже в XI столітті мають ілюстрації створені у візантійському стилі. У цей період активно розвивається іконопис, з'являються майстри які відтворюють фрески, всім відомі мозаїки Софії Київської, перлини українського мистецтва. Кожне зображення унікальне за своєю культурною та мистецькою спадщиною. «Київський псалтир» містить велику кількість ілюстрацій. Дрібні зображення розташовані на полях книги.

З розвитком гравюри, рукописні книги доповнюються зображеннями історичних подій та побутових сцен. Під впливом мистецтва Відродження, на

теренах України майстри відходять від стилістики іконопису, з'являється так зване козацьке бароко.

Наприкінці XVII початку XVIII сторіч спочатку в Ужгороді, а потім і у Києві працював Олександр Тарасевич, який певний час був настоятелем Києво-Печерської Лаври та називався Антонієм. До його творчого здобутку варто віднести 40 мідеритів до видання літургійного календаря «Rosarium», упорядкованого О.Полубинським з 1672 по 1677 роки. Митець активно працює над створенням складних композицій до брошур, портретних зображень, гравюри до книжкових видань. Твори О. Тарасевича поєднують символи та геральдичні знаки, алегоричні композиції стилю європейського бароко поєднуючи їх з елементами народного мистецтва та іконопису України.

О. Тарасевич став не лише самостійним автором великої кількості ілюстрацій, але і виховав цілу низку послідовників, підніс рівень української графіки. Разом з учнями, серед яких варто відзначити Леонтія Тарасевича, І.Щирського, І. Стрельбицького, М. Карнавічкого, впроваджував мідерит і офорт у книжкову графіку.

В XVIII столітті книжкова ілюстрація активно розвивалась у Києві, Львові, на Чернігівщині та інших місцинах України.

Як і в світовому мистецтві, індустріалізація та розвиток технологій вплинув на розвиток української книги у XIX сторіччі. Чого варті офорти Тараса Шевченка, який ілюстрував не лише власні твори, як то «Катерина», але і твори В. Шекспіра, Г. Квітки-Основ'яненка та М. Гоголя.

Різноманітність стилів та експериментів з книжковою графікою на початку XX століття приваблює таких художників як К. Трутовський, І.Їжакевич та В. Кричевський.

Визначаючи роль української графіки, потрібно згадати Георгія Нарбута, роботи якого стали знаковими не лише в Україні, але і за її межами. Він започаткував власний стиль, який невдовзі охоплює українське мистецтво і стає культурним надбанням нашого народу. Георгій Нарбут створює ілюстрації до першої Української абетки, народних казок та казок Андерсена. Базуючись на

народному мистецтві Георгій Нарбут робить власний великий внесок в книжкову ілюстрацію.

Український авангард народжує велику кількість самобутніх графіків, які експериментують з матеріалами, шрифтами та зображеннями. Поєднують геометричні форми з тестами, ілюстративними зображеннями, створюючи композиції, які сьогодні є основою графічного мистецтва.

В. Єрмилов для своїх художніх образів поєднує дерево, метал, папір та інші матеріали, створює не лише ілюстрації та обкладинки для книг, але і пакування для товарів, займається монументальним живописом.

П. Ковжун один з найвідоміших українських графіків цього періоду, у своїх роботах активно звертається до народного традиційного українського мистецтва. Обкладинки для книг та журналів сповнені емоціями, побутом та традиціями народу, а шрифтові написи, створені автором, гармонійно доповнюють ілюстрації, утворюючи неповторні композиції, які надихають багато поколінь графіків.

Квітка Бориса Косарева стала символом Харківської державної академії дизайну і мистецтв під час їх сотої річниці від заснування закладу. Роботи автора заслуговують особливої уваги та дослідження, як яскраві приклади мистецтва українського авангарду.

Не дивлячись на те, що радянська доба поставила хрест на мистецтві українського авангарду, поступово митці відроджуючи українську культуру, віднаходять власні напрями в мистецтві. Варто відзначити рух 1960-х років, коли художники намагались втілити власні бачення національного стилю в дитячу ілюстрацію, монументальний живопис тощо. Саме цей період став визначальним для появи в 1970-1980 тих роках молодих та талановитих художників: В. Голозубова, В. Легкобита, І.-В. Задорожного. Одним з найвидатніших художників цього періоду став Георгій Якутович, який був майстром офорту, ксилографії, ліногравюри, працював з книжковою графікою та у кінематографі. Одні з найвідоміших його ілюстрацій до книги Михайла Коцюбинського «Тіні забутих предків», а пізніше його робота як художника-постановника в

однойменному фільмі Сергія Параджанова. Роботи Г. Якутовича наповнені народними традиціями, фольклором, емоційними переживаннями, а його гармонійні композиції та ансамблевий підхід до ілюстрування книжкових видань високо оцінює мистецьке коло.

Здобуття незалежності України відкрило нову віху у розвитку книговидання та ілюстрування книжок. Наряду з традиційними підходами до ілюстрацій, художники все більше звертаються до цифрового мистецтва, розкриваючи свій потенціал. Наряду з такими потужними видавництвами як «А-ба-ба-га-ла-ма-га» та «Видавництво Старого Лева» існує велика кількість видавців, які працюють як з дитячою так і з дорослою аудиторією. Відвідування книжкового фестивалю або крамнички не залишить байдужим жодного відвідувача.

Варто відзначити ілюстраторів часів незалежності, які здобули міжнародні нагороди: Наталія Музиченко, Лана Королевська, Володимир Штанко, Марина Пузиренко, Тетяна Якунова та інші.

Важко оцінити значення ілюстрації для сучасної людини. Починаючи з дитинства ми навчаємось отримуючи візуальні образи, які формують нашу свідомість та культуру. Графічне зображення впливає на сприйняття навколишнього світу, вміння аналізувати та розуміти інформацію. В результаті розвиваються навички креативного мислення та уява, що допомагає краще розуміти оточення та генерувати нові ідеї.

Дитячі ілюстрації допомагають маленькій особистості розвинути навички мислення та мовлення. Привертаючи увагу до зображення, дитинка починає вивчати світ, більше дізнається про оточуюче середовище та процеси, які відбуваються в ньому. Проходячи цей шлях разом з дорослими, дитинка легше орієнтується в складному дорослому світі. Пізніше зображення перебирають на себе освітню роль. Яскраві картинки навчають маленьку особистість поводитись у суспільстві, звичайні сюжетні картинки поступово перетворюються на інфографіку, яка систематизує та роз'яснює складні теми на заняттях в школі. Маленька людинка дорослішає та готова сприймати інформацію не лише в

ілюстраціях, але читаючи складні тексти. Разом з тим, схеми, картинки та графіки допомагають орієнтуватись в навчальному просторі.

Ілюстрація допомагає не лише дитині, але і дорослій людині освоювати нову, складну інформацію. Зображення в книзі може не лише привабити людину, але пояснити складні процеси, навчити працювати з технікою, показати маршрут до місця призначення, розважити, коли людині потрібен відпочинок, або заставити думати, коли потрібно привернути увагу до важливих подій.

Починаючи з наскельних малюнків ілюстрація крокує поряд з людиною, разом з суспільством вона розвивається ускладнюється та видозмінюється. Замість вугілля з вогнища, з'являються стилуси та графічні планшети, але від цього значення ілюстрації не змінюється, залишаючись невід'ємною частиною сучасного світу.

1.2 Сучасні тенденції в дизайні книжкової ілюстрації

За останні декілька десятиліть наш світ змінився до невпізнаваності. Наука та прогрес зробили величезний стрибок вперед, такого швидкого темпу розвитку людство ніколи не знало. Поява інтернету об'єднала усіх власників комп'ютерів на планеті, створивши всесвітню павутину. Для ілюстраторів, здається, найважливішим було те, що з'явився доступ до обміну інформацією з іншими митцями та поява гаджетів, що стали інструментом для створення ілюстрацій у новому вимірі — цифровому.

Діджиталізація книжкової ілюстрації — це процес переходу від традиційних технік виконання ілюстрацій до цифрових, їх обробки і публікацій [34].

Перехід від традиційних методів створення ілюстрацій до цифрових якісно змінила повсякденність ілюстраторів. З'явилося спеціальне програмне забезпечення, яке розроблене конкретно під запити ілюстраторів. Найпопулярніші програми на сьогодні це Adobe Photoshop, Illustrator, Procreate вони розроблені з урахуванням всіх потреб митців. Ці програми дозволяють працювати без обмежень матеріалів, технік і стилів ілюстрацій. Найдорожчі

фарби та професійні пензлики доступні в палітрі інструментів програм для ілюстрування, тому стало набагато легше почати займатися ілюстрацією. Хто завгодно, хто цікавиться ілюстрацією, може стати самостійним ілюстратором і без перешкод створювати свої витвори мистецтва. Найзручнішим у цифровій ілюстрації є те, що в програмах є функції редагування. Без проблем і за лічені хвилини можна змінити композицію, прибрати зайву лінію, видалити той чи інший шар, прибрати або додати колір та багато ще. Необмежена кількість редагування та різноманітність доступних матеріалів і технік дає можливість митцю досягнути ідеального результату.

З появою соціальних мереж також стало набагато легше не тільки створювати власні ілюстрації, а ще й поширювати їх. Здешевівся не тільки процес створення ілюстрацій, а ще й їх розповсюдження. Безкоштовні додатки для спілкування стали платформами для поширення робіт митців. Тепер легко зайти в одну із соціальних мереж, сайтів або форумів і за допомогою натискання декількох кнопок показати свою ілюстрацію світу. Цікаво, що існують, як вузькоспеціалізовані платформи для художників та митців, так і звичайні соціальні мережі де можна розмістити свої публікації. Одна з найвідоміших, глобальних платформ для митців це Behance, яка позиціонує себе як платформа для самореклами. Це професійний інструмент для створення структурованого портфоліо, демонстрування своїх робіт та зв'язку з аудиторією. Важливим є те, що ця платформа розроблена і керується компанією Adobe, тією самою, що є творцем наразі найвідомішого програмного забезпечення для митців. Завдяки цьому легко додавати прямо з програм Photoshop, Illustrator, After Effects тощо у своє портфоліо. Серед користувачів цієї платформи можуть бути, як і ймовірні роботодавці, так і такі ж самі художники, що шукають натхнення. Вони всі можуть взаємодіяти з авторами публікацій через коментарі та лайки, а також давати свої відгуки та оцінки, що сприяє розвитку та вдосконаленню ілюстраторів. Також на цій платформі є можливості для навчання, а саме через Adobe Creative Cloud, де можна знайти курси, семінари, відеоуроки, що покращують навички в графічному дизайні та інших творчих сферах. А в розділі

Job Board компанії та рекрутери публікують вакансії для митців. Це дає чудову можливість знайти роботу або проекти, співпрацюючи з великими брендами або агентствами [10].

Також популярною платформою для митців є Dribbble, тут також можна продемонструвати свої напрацювання, створити робоче портфоліо та отримати зворотній відгук від спостерігачів. Для публікування своїх робіт там доступний формат «шотів», це такі короткі відео з статичними зображеннями або анімації. В Dribbble також доступний розділ вакансій для пошуку роботи, а також співпраця з різними компаніями, брендами, окремими дизайнерами. Це чудове місце для просування власного бренду та творчих проектів [48].

ArtStation це платформа, схожа на Behance, націлена на художників і ілюстраторів. Тут також можна публікувати свої роботи, портфоліо та отримувати зворотні відгуки від аудиторії. Головна її особливість у тому, що платформа популярна серед людей, що працюють у відеоігровій, кінематографічній та анімаційній індустрії. Також ArtStation має розділ «Магазин» де доступний продаж своїх робіт або послуг. Також платформа має можливість показувати, як статистичні зображення, так і анімації [50].

Окрім спеціалізованих платформ для митців поширювати свої роботи і продавати послуги можна і в звичайних соціальних мережах для всіх людей. На даний час найпопулярнішою соціальною мережею є Instagram — соціальна мережа, що базується на обміні світлинами, дозволяє користувачам робити світлини, застосовувати до них фільтри, а також поширювати їх через свій сервіс і низку інших соціальних мереж. Належить компанії Meta Platforms. Інстаграм є мережею орієнтованою на візуальний контент, тому ілюстрації добре вписуються в цю концепцію. Корисувачі Інстаграму можуть створювати тісні зв'язки зі своєю аудиторією завдяки тому, що через інстаграм можна транслювати не тільки готові роботи, а й процес їх створення, також навіть можна ділитися своїм повсякденним життям, що створює емоційний зв'язок між автором і глядачем. Оскільки в Інстаграмі є різні види публікацій, зазвичай для них викорисовують різний контент. В основні публікації в акаунті викладають

зазвичай вже закінчену готову роботу. Reels (короткі відео) добре підходять для освічення саме процесу роботи, від початку до кінцевого результату. А в історії викладають вже особисті подробиці життя автора. Митець може поділитися тим, чим він снідав вранці, здається що це дрібниця, але ні, це інструмент для формування міцного зв'язку з аудиторією і в майбутньому допоможе продвигати свої послуги як ілюстратора. Цим не закінчується взаємодія з людьми в Інстаграмі, коментарі і лайки до публікацій просувають акаунт митця і дають зворотній зв'язок щодо його робіт. Також в історії можна давати опитування і коригувати напрям свого контенту, щоб було цікавіше спостерігачам.

Інстаграм це гарна платформа для рекламування своїх послуг. Реклама в Інстаграмі дозволяє налаштувати її таким чином, що алгоритми соціальної мережі покажуть оголошення лише тим користувачам, що тим чи іншим способом причетні до ремесла ілюстрації, цікавляться нею, або потребують послуг ілюстратора.

Instagram — це потужний інструмент для ілюстраторів, що дозволяє не тільки публікувати свої роботи, а й будувати бренд, взаємодіяти з підписниками, розширювати аудиторію та знаходити нові можливості для кар'єри. Важливо бути активним на платформі, використовувати всі її функції та постійно взаємодіяти з іншими творчими людьми.

TikTok — молода соціальна мережа, стрімко розвивається і швидко набирає популярність у всіх вікових груп населення через свою легкість у використанні і трансляванні цікавого контенту для всіх. Дозволяє створювати, редагувати і ділитися відеороликами тривалістю від кількох секунд до кількох хвилин, зазвичай під музику або якийсь аудіозапис. Головна перевага Тік Ток, це його алгоритми, що дозволяють набрати популярність автору без вкладання грошей. Алгоритм пропонує відео користувачам з урахуванням їхніх інтересів, тому ілюстратори можуть швидко розширювати свою аудиторію. Тік Ток це соціальна мережа для відео, але ілюстратори також можуть легко підлаштувати свій контент під такі умови. Короткі відео зі створенням своїх продуктів, або власні історії про пошук натхнення легко зацікавлять потрібну аудиторію. Особливо це

корисно, тому що Тік Ток здебільшого не використовують, як повноцінну платформу для заробітку грошей, тільки вразі якщо митець вже досить популярний і в нього беруть рекламу у відео в Тік Ток інші ілюстратори чи бренди, цю соціальну мережу використовують для перенаправлення живої аудиторії у інші соціальні мережі чи платформи, наприклад в Інстаграм.

Але така масова діджиталізація та легкий доступ до соціальних мереж має і свої недоліки. Головний з них — це перенасичення медіапростору. Коли кожен охочий може викласти свою роботу в соціальну мережу, створюється величезний пласт контенту, який неможливо охопити звичайній людині. Дійсно вартісні та талановиті ілюстратори можуть легко загубитися серед інших, так і не здобувши популярності та визнання. Конкуренція надзвичайно висока і зростає з кожним роком. Щоб виділитися в інтернеті ілюстраторам доводиться здобувати нові знання у сфері маркетингу, а саме SMM (social media marketing) — комплекс заходів щодо використання соціальних медіа як каналів для просування компаній та вирішення інших бізнес-завдань. Важливо не тільки розвивати свої професійні навички, як митця, а ще й працювати над веденням свого акаунту в соціальних мережах та зміцнення зв'язків з аудиторією. Також для розширення кількості аудиторії, митцям нерідко доводиться звертатися до спеціальних маркетингових стратегій. Наприклад: участь у конкурсах, спільні публікації з більш відомими людьми за гроші або співпраця з брендами. Алгоритми платформ часто змінюються, за цим потрібно пильно слідкувати і вчасно робити контент, що наразі просуває платформа. Оскільки увага глядачів знижена і для зацікавлення людини у автора є декілька секунд, коли показується його робота, спеціальні платформи для художників та соціальні мережі дозволяють розвиватися лише тим, хто зміг вчасно підлаштуватися та знайти інноваційний підхід до зацікавлення глядачів у своїй творчості. Такі обставини спричиняють зниження цінності мистецтва, бо масовість та інформаційна втома вимагають набагато більше професійних навичок, а ніж лише бути професійним дизайнером, художником чи ілюстратором.

Ще одним недоліком соціальних мереж є плагіат, явище зовсім не нове, але перенасичення медіапростору роботами митців, це комфортна зона для його поширення. Особливо коли крадіжка творчих робіт автора робиться з наміром збагачення шахрая, медіапростір потребує захисту. У відповідь на стрімкий розвиток нового цифрового світу почали з'являтися і удосконалюватися нові закони, що регулюють поведінку людей і взаємодію один з одним у світовій мережі. Закони про авторське право та плагіат ще молоді, але вже можна відстояти свої права у разі посягання на творчість [3].

У соціальних мережах можна розвивати свій смак невиходячи із дому, раніше для збільшення своєї обізнаності ходили у музеї, а тепер це не обов'язково. Ілюстратори розвивають своє мистецтво і багато почерпують із спільних тенденцій, що навіює цифровізація і постійний технічний прогрес. Сучасна ілюстрація дуже різноманітна, але має спільні риси та напрями розвитку, що характеризують її.

Зараз, серед сучасних ілюстраторів, неймовірно популярно надихатися ретро стилем, тобто естетикою 1920-1970 років. Спрощені форми, яскраві кольори та чіткі графічні лінії — це все маркери цього стилю. Типові елементи ретро стилю — це цікаві шрифти, рекламні плакати та графіка, які мають своє походження з популярних на той час стилів Ар-деко, Поп-арту та інші. Ностальгія по минулому задає напрямок ілюстрацій, сучасне виконання у ретро стилі нагадує нам минуле, але все ж залишається новим напрямком у мистецтві. Бо справжній стиль тих часів та сьогоденнє його переосмислення у творчості — це різні речі, хоча вони й перекликаються. Наразі є одним з найпопулярніших стилів не тільки в графічному мистецтві, а й в кіно, музиці та моді.

Мінімалізм і спрощення форм зараз дуже актуальні, від складних форм людство перейшло до простих і зрозумілих. Обмежується кольорова палітра, щоб не викликати візуальне перевантаження у спостерігача. Віддається перевага пастельним або нейтральним кольорам, а замість багатьох кольорів частіше обирається різноманіття відтінків одного. Чіткі геометричні форми і мінімум деталей концентрують увагу на головній ідеї, допомагають ясніше передати

задуману автором емоцію чи послання. Мінімалізм є функціональним стилем, кожна його деталь має своє конкретне завдання і не відволікає від основної концепції. Цей стиль часто використовують у графічному дизайні, ілюстраціях, плакатах і т.д., оскільки він має дуже сучасну стилістику і чудово вписується в сучасні реалії.

У світі зараз є попит на природні продукти та екологічний спосіб життя, така тенденція знайшла своє відображення також в сучасній ілюстрації. Природні елементи, такі як рослинні, тваринні паттерни та інші природні мотиви містять м'які, плавні лінії та натуральні текстури. Вони органічно доповнюють роботи багатьох художників. Природні сюжети можуть поєднуватися з різними стилями, вони гармонійно будуть виглядати, як в реалістичних ілюстраціях, так і в стилізованих. Природні кольори теж актуальні для сучасної палітри художника, вони зазвичай стримані, спокійні, атмосферні. Викликають у людини позитивні емоції та заспокоюють.

Як найяскравішими стилями сучасної ілюстрації зараз можна зазначити сюрреалізм і експресіонізм, які поєднують у собі елементи абстракції та емоційну виразність. Обидва стилі дають можливість експериментувати з реальністю, зображеною в ілюстрації, викликати у глядача сильні емоції та спонукати до рефлексії. В сюрреалізмі ірреальні, дивовижні сцени та образи поєднують несумісні елементи, що викликають відчуття чогось невідомого і таємничого. Сюрреалістичні ілюстрації добре передають глибокі психологічні переживання, стан людини, її мрії та фантазії. В них часто зашифровані символи або глибокі метафори для вираження абстрактних ідей. Для вираження сильних емоцій і внутрішніх переживань в сучасній ілюстрації більше підходить стиль експресіонізм. На емоційний стан глядача у даному випадку впливають яскраві кольори, різкі лінії, динамічні композиції. Такі ілюстрації є емоційно зарядженими і не залишають нікого байдужими.

Оскільки сучасна ілюстрація прагне до спрощення форм, потрібно знаходити нові шляхи, щоб зображення виглядало цікаво. Сучасні митці знайшли вихід, вони урізноманітнюють свої роботи за допомогою різних текстур та

фактур. Різномаїття графічних ефектів часто досягається за рахунок поверхності чи її імітації у графічному редакторі, на яку наносяться матеріали. Зенристий папір, рельєфний картон або полотно при контакті з фарбою, або іншими матеріалами для малювання, створюють неповтний візерунок, що робить ілюстрацію цікавою та спонукає глядача зупинити на ній погляд, щоб роздививтись. Найвідоміший прийом для досягнення цього ефекту є гравюра на картоні — це техніка різблення або тиснення на картонній поверхні, яка створює виразні, текстуровані зображення. За допомогою ножів або спеціальних інструментів на картоні виводять лінії, що можуть бути як глибокими, так і поверхневими. Візуально така гравюра дає контрастні, рельєфні зображення, з чіткими, іноді грубими лініями, що додають роботі виразної динаміки та текстури. Вона створює ефект об'ємності, підсилюючи драматизм або інтенсивність зображення завдяки використанню світлотіні та контрастів. До того ж, це екологічний спосіб створення ілюстрацій, що не шкодить навколишньому середовищу. Ілюстрацію добре оживляє додавання ручних текстур, наприклад сліди від кисті чи олівця для автентичності.

Окрім стилістичних та технічних популярних напрямків в ілюстрації є ще тенденції в посланнях, що вкладаються авторами в зображення. Ілюстрація це не тільки доповнення до тексту, а ще й окремий інструмент, що зараз допомагає в актуальній боротьбі за толерантність до різних культур та інклюзивність. Сучасні ілюстрації часто закликають до прийняття різномаїття етнічних та соціальних груп, толерантне відношення до різних релігій. Такі послання в зображеннях мають на меті створити відчуття рівності та поваги, вони показують різносторонність людства та важливість інклюзивного підходу в суспільстві.

Також з допомогою ілюстрацій можна привертати увагу та впливати на екологічні та політичні питання. Дуже гостро зараз стоїть питання забруднення планети, зміна клімату, знищення природних ресурсів і сотні ілюстрацій кожен день привертають увагу до цих проблем та спонукають до покращення ситуації. Найактуальніша наразі тема це політика, світ охоплений панікою та страхом за майбутнє. Цей стан широко відображається в ілюстраціях, що можуть

супроводжувати політичні виступи, марші або демонстрації. Вони можуть бути досить провокативними, зображуючи поточні політичні події або розкриваючи соціальні та політичні нерівності. В таких роботах часто використовуються метафори та символи для вираження критичних поглядів на те, що відбувається.

1.3 Аналіз представлених на ринку варіантів дизайну обкладинки до твору Джона Фаулза «Колекціонер» та аналогів за жанром

Для проведення аналізу дизайну книги Джона Фаулза «Колекціонер» треба зазначити, що це роман, тобто великий прозовий твір, який складно проілюструвати детально. Зазвичай для ілюстрацій обирають найяскравіші події у творі. Однак, невід'ємною частиною для ілюстрування чи інших графічних засобів є обкладинка. Це найважливіший елемент дизайну у книзі, бо несе у собі естетичну функцію, інформаційну, та комерційну. Якісно виконана обкладинка книги привертає увагу читача, чітка та зрозуміла, а також передає атмосферу самого твору. Через невелику кількість прикладів ілюстрацій, аналізувати варто обкладинки.

Головною темою для обкладинок роману Джона Фаулза «Колекціонер» є зображення метеликів, через зміст твору. Зазвичай автори обкладинок прагнуть акцентувати контраст ніжного метелика, тобто головної героїні, на тлі з грубим, неосвіченим, жорстоким теж головним героєм книги. Найчастіше зустрічаються на обкладинках зображення: жінки, викрадача, метеликів, ключа від плону.

Перша публікація відбулася в 1963 році у Великій Британії. Книга була видана видавництвом «Jonathan Cape». Дизайн палітурки був виконаний з двох частин: яскравої м'якої суперобкладинки, яка містила у собі всю головну інформацію про книгу і графічне зображення, та основну тверду, мінімалістичну обкладинку червоного кольору, де був вказаний лише автор твору і його назва на корінці книги. Автором суперобкладинки є Том Адамс, англо-шотландський ілюстратор та художник. Для Адамса ця робота була початком його ілюстраторської діяльності, пізніше цією обкладинкою була дуже вражена

авторка Агата Міллер (псевдонім Агата Крісті), та запропонувала йому робити обкладинки вже до її творів. Художні роботи Адамса на обкладинках книг мають різні стилі: натюрморти, сцени з роману, сюрреалістичні композиції. Його унікальний підхід полягав у поверненні колажу до живопису. Навіть коли це здається натюрмортом, насправді це поєднання елементів, що зазвичай не перебувають так близько один до одного. Саме ця близькість до фотореалістичної точності — створює тривожний ефект [51].

На суперобкладинці авторства Тома Адамса зображено всього три речі: метелик, ключ та відрізане пасмо волосся. Така проста комбінація нам натякає на те, що сталося та викликає напруження. [На рисунку A1, додаток A]

Друга відома обкладинка належить українському видавництву «Book Chef». Права на зображення належать видавництву, тому автор невідомий. Палітурка виконана у мінімалістичному стилі. Були використані два ахроматичні кольори чорний та білий з акцентним темно-зеленим. Графічне рішення полягає у мінімалістичному зображенні метелика за допомогою використання відкритої композиції та макро-кадру. Малюнок метелика виконаний просто лінійно, сухим матеріалом, що схожий на вугілля. Така техніка дозволяє лінійний малюнок зробити цікавим завдяки «живій» лінії та цікавій фактурі. Палітурка тверда, а на корінці книги вказано назву та автора твору. [На рисунку A2, додаток A]

Третій приклад обкладинки до твору «Колекціонер» належить сучасному графічному дизайнеру та ілюстраторці Христині Христофору (англ. Christina Christoforou), у видавництві від «Вінтажне видавництво» (англ. Vintage Publishing). Обкладинка виконана у мінімалістичному стилі, але на відміну від попередньої має закриту композицію, та містить у собі повноцінний малюнок метелика. Сам метелик виконаний графічно, наближений до реалізму, з додаванням тіней та візерунків, що імітують фактуру частин тіла метелика (волохате тільце, фактура ніжних крил метелика, фактура голови та очей). Малюнок виконаний темно-синім та червоними кольорами, що виглядає так ніби сама головна героїня твору могла його намалювати кульковими ручками на шматку паперу, під час свого утримання у викрадача. Метелик зображений

приколотим до чогось, тобто натякає на поневолений стан головної героїні. А його крильця знаходяться в пошкодженому стані, таке зображення створює враження безпомічності та втраченої надії, що корелює зі змістом роману. [На рисунку А3, додаток А]

Як виявилось, ринок не перенасичений ріномаїттям обкладинок до цієї книги. Дизайнери віддають перевагу знаходити різні цікаві рішення з уже існуючими образами. Також через те, що ця книга не є новою, а видана в середині минулого століття, вона вважається класикою, але не є популярною серед молоді. Видавництва зазвичай її друкують, бо попит на неї є, але потреби повністю переосмислити дизайн книги та знайти нові графічні рішення немає.

Аналіз аналогів твору за жанром необхідно провести для об'єктивної оцінки ситуації на ринку та тенденціям в дизайні притаманним саме для цього жанру книжкового дизайну. Така оцінка дозволить обдуманно підійти до створення власного дизайну твору Джона Фаулза «Колекціонер». Було обрано три класичних твори у жанрі трилер, детектив, жахи, а саме «Вбивство у Східному експресі» Агата Крісті, «Собака Баскервілів» Артур Конан Дойл та «Мовчання Ягнят» Томас Гарріс.

У межах аналізу оформлення було обрано обкладинку до видання роману Агати Крісті «Вбивство у Східному експресі». Зазначений твір, що побачив світ у 1934 році, є характерним прикладом жанру класичного детективу, в якому провідне місце посідають раціональне розслідування, логічне мислення та метод дедукції. Роман відіграв ключову роль у становленні образу інтелектуального детектива, що діє не шляхом фізичного впливу, а за допомогою аналітичного підходу до розкриття злочину. Вагомий внесок твору полягає також у формуванні стійких культурних уявлень про інтелектуально витончені розслідування та загадкові злочини. Завдяки цьому роман здобув статус одного з фундаментальних зразків детективного жанру, істотно вплинувши на подальший розвиток літературної традиції в межах цього напрямку. Розглянуто книгу в популярному українському магазині, видавництва Книжкового клубу «Клуб Сімейного Дозвілля», 2022 року. На обкладинці зображений стилізований пейзаж гір з

їдучим потягом в центрі динамічної композиції. Пейзаж стилізований та містить обмежену колірну гаму, основні кольори холодні з додаванням теплого кольору у якості акценту. Кольоровий акцент розміщений на повному місяці, на початку локомотива потягу та на одному вікні вагону, що символічно відсилає глядача до змісту твору та вказує на те, що саме в тому купе сталося вбивство, що є хорошим прикладом символізму. Стилізація гір та диму з потягу виглядає грубо і не поєднується з обраним стилістичним прийомом для зображення потягу. На горах та диму присутній градієнт кольору для виявлення об'єму, а сам потяг виконаний дуже графічно, з використанням лише чорного і білого, без тональних переходів. Шрифт, яким написано ім'я автора, гармонічно виглядає з стилізацією гір, але назва закомпонована в малопомітний шрифтовий блок, та не привертає зовсім до себе уваги, що є недоречним для такої важливої інформації. Сама обкладинка виглядає в цілому задовільно. [На рисунку Б1, додаток Б]

Наступною для цілей порівняльного аналізу було обрано обкладинку до роману Артура Конан Дойла «Собака Баскервілів» — одного з найвідоміших творів про детектива Шерлока Холмса. Цей текст, створений у межах детективного жанру з яскраво вираженими рисами готичного трилера, поєднує елементи логічного розслідування зі складеною атмосферою загадковості, тривоги й надприродних натяків. Такий синтез дозволив автору не лише зберегти жанрову структуру, а й надати їй глибини та емоційної напруги. Значущим є й те, що роман істотно сприяв утвердженню образу Холмса як уособлення холодної раціональності, надзвичайної спостережливості та відстороненого аналізу. Завдяки цьому твір посів одне з центральних місць у каноні англomовної детективної прози, залишаючись еталоном гармонійного поєднання інтелектуального сюжету та готичної атмосфери. Приклад книги для розгляду також взятий з українського книжкового магазину видавництва «Фоліо», 2018 року. Ця обложка білого кольору, що характерно, присутня текстура. В центрі уваги знаходиться коло, в середині якого міститься стилізація силуета пса, замку та зіркового, нічного неба. Стилізація зображення відбулася за рахунок заливки реалістичних постатей чорною фарбою. Зверху важким орнаментом, з обох

сторін виділена назва серії книг. Це невдале рішення, бо орнамент дуже грубий та викликає відчуття обтяженості на тлі тонкого шрифту назви серії. Навідміну від попереднього прикладу, на цій обкладинці виділено добре ім'я автора та назва книги, але відстань між рядками занадто велика, що не викликає у глядача цілісне сприйняття шрифтових блоків. Обкладинка виглядає дещо старомодно, та в ній бракує дизайнерських прийомів. [На рисунку Б2, додаток Б]

Заключним об'єктом аналізу в межах дослідження дизайну книжкових обкладинок став роман Томаса Гарріса «Мовчання ягнят». Цей твір належить до жанру психологічного трилера, органічно поєднуючи в собі риси детективної прози, елементів хорору та кримінального наративу. Вирізняючись глибокою розробкою психологічного виміру персонажів, а також високим ступенем емоційної напруги, роман здобув визнання як один із ключових текстів у своєму жанрі. Центральна фігура — доктор Ганнібал Лектер, що втілює поєднання виняткового інтелекту та зловісної харизми, — набула статусу знакового літературного образу і стала еталоном антагоніста в культурному дискурсі. Значний вплив твору на жанрову еволюцію психологічного трилера, а також його подальша адаптація у вигляді відомої кіноверсії, закріпили за ним провідне місце в історії сучасної масової культури. Видавництво книги Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля» 2017 року. Дизайнерське оформлення не перенасичене деталями та виконане в двох кольорах, основним коричневим з декількома його відтінками та додатковим білим. Композиція виглядає гармонійно і лаконічно, в текстових елементах зберігається ієрархія. Однак, графічний елемент, що є основним на палітурці це образ з фільму, знятому по цій книзі, що є неоднозначним рішенням. На книзі зображена маска Лектера, яка є впізнаваним символом цього фільму, але в цьому зображенні немає індивідуальної роботи автора та власного бачення дизайнера. Загалом обкладинка виглядає гармонійно та привабливою для покупки споживачем. [На рисунку Б3, додаток Б]

Висновки розділу I

Розділ, присвячений історії дизайну книги та ілюстративного мистецтва, має не лише пізнавальне, але й значуще пізнавально-культурне навантаження. Дослідження в цій галузі дозволяє простежити трансформації зовнішнього оформлення книжкових видань у різні історичні епохи, виявити характерні риси кожного періоду та зрозуміти, як візуальне рішення книг віддзеркалювало соціокультурні контексти часу. Таким чином, книга розглядається не лише як носій вербального змісту, а й як естетичний та культурний артефакт.

Ілюстрації, типографіка, композиційне оформлення сторінок — усе це елементи, що мають власну історію розвитку та є самодостатніми носіями змісту. Часто саме вони, а не лише текст, відображають ідеологію доби, естетичні вподобання суспільства та мистецькі тенденції. Ознайомлення з практиками художників і дизайнерів минулого сприяє формуванню візуального мислення сучасного митця, а також збагачує арсенал інструментів для творчості.

У межах розділу висвітлюється еволюція як прикладного аспекту книжкового оформлення, так і його соціального значення. Аналіз охоплює ключові історичні етапи, коли друковане слово та візуальне супроводження набували особливого впливу на громадську думку, зокрема в періоди індустріалізації та у XX столітті. Саме в ці часи ілюстрація стала потужним засобом комунікації, що здатен формувати громадянську позицію, підтримувати соціальні рухи й відігравати роль у політичній дискусії.

Окрему увагу приділено впливу ілюстративного мистецтва на інші сфери людської діяльності. Розглянуто, яким чином образні засоби впливають на сприйняття інформації, емоційний стан і навіть світогляд аудиторії. Ілюстрація розглядається не лише як супровід тексту, а як самостійний інструмент впливу, здатний реалізовувати поставлені комунікативні й ідеологічні цілі.

Розділ містить огляд основних етапів становлення книжкової ілюстрації, подає приклади визначних митців та аналізує зміну функцій ілюстрації в контексті культурного поступу. Послідовна структура матеріалу дозволяє

прослідкувати, як оформлення книг зумовлювало розвиток читацької культури та інтелектуального середовища загалом.

Не оминуту увагою й сучасний етап розвитку книжкового дизайну, особливо в умовах цифрової трансформації. Розглянуто новітні технології, які сьогодні активно застосовуються в сфері графічної ілюстрації, та проаналізовано, які інструменти є найбільш актуальними для практикуючих фахівців. Окреслено сучасні тенденції в оформленні, що користуються попитом серед видавців і мають сталий вплив на візуальну культуру.

У розділі також представлено аналітичний огляд кількох видань роману Джона Фаулза «Колекціонер», що дало змогу простежити еволюцію дизайнерських рішень на прикладі конкретного літературного твору. Було проаналізовано три основні видання: оригінальне, українське та сучасне закордонне. Виявлено, що при створенні нових варіантів оформлення дизайнери переважно не створюють кардинально нових образів, а працюють з переосмисленням уже наявних символів і візуальних кодів.

Завершальною частиною став порівняльний аналіз аналогічних видань у жанрах психологічного трилера, детективу й жахів. Такий підхід дозволив не лише оцінити позиціонування твору на сучасному ринку, а й виявити ефективні дизайнерські рішення, уникаючи повторення типових помилок. Це, в свою чергу, стало підґрунтям для формування індивідуального дизайнерського бачення в подальшій роботі над проектом.

Таким чином, розділ виконує функцію підготовчої платформи до наступної частини дослідження, де безпосередньо розглядатиметься практичний аспект створення візуального концепту конкретного книжкового проєкту.

РОЗДІЛ II.

ДОСЛІДЖЕННЯ ТВОРУ ДЖОНА ФАУЛЗА «КОЛЕКЦІОНЕР» ТА РОЗРОБКА ДИЗАЙНУ КНИГИ

2.1 Аналіз книги Джона Фаулза «Колекціонер» та виявлення її характерних особливостей

Роман Джона Фаулза «Колекціонер» 1963 року є знаковим твором психологічної прози, в якому автор досліджує теми влади, ізоляції, соціального розриву та викривленого уявлення про любов. Сюжет побудовано навколо Фредеріка Клегга — самотнього, емоційно відстороненого чоловіка, який викрадає молоду художницю Міранду Грей у спробі здобути її прихильність. Однак за цим фабульним рівнем приховується глибокий філософський конфлікт між контролем і свободою, між духовною глухотою й емоційною відкритістю.

Композиційна структура поділена на дві частини — погляд Фредеріка та щоденник Міранди — що дозволяє порівняти два протилежних світосприйняття. Міранда виступає як символ внутрішньої свободи, креативності й пошуку сенсу, тоді як Клегг втілює прагнення до володіння, відсутність рефлексії та емоційної емпатії.

Особливе значення має символіка метеликів, яку Фаулз використовує для відображення теми об'єктивації: як Фредерік колекціонує й знерухомлює метеликів, так само він намагається «зберегти» Міранду — позбавлену волі й автономії. Це перетворює простір ув'язнення на метафору внутрішньої неволі.

Твір також порушує проблему класового конфлікту: Фредерік — виходець із соціального низу — заздрить освіченій Міранді, що уособлює культурну еліту. У цьому контексті викрадення стає актом символічної помсти за соціальну нерівність.

Фінал роману вражає холодною байдужістю Фредеріка до смерті Міранди та його готовністю повторити вчинене. Це підкреслює головну ідею твору —

небезпеку бездумного існування без моралі, рефлексії та поваги до свободи іншого.

«Колекціонер» — не лише психологічний трилер, а глибока екзистенційна притча про відповідальність, співпереживання та межі людяності.

2.2 Дизайн-концепція проекту, основні рішення. Вибір техніки оформлення книги Джона Фаулза «Колекціонер» та його обґрунтування

У процесі створення візуального концепту до роману Джона Фаулза «Колекціонер» основним завданням було втілення глибокої психологічної напруги, що пронизує наратив, а також передача атмосфери ізоляції та емоційної гнітючості, яка супроводжує розвиток сюжету. Центральним драматургічним ядром твору є історія викрадення та примусового утримання жінки у замкненому просторі, що розкривається через полярні наративні перспективи — внутрішній монолог викрадача та особисті записи жертви.

Такий композиційний підхід зумовив необхідність у створенні дизайну, який візуально передає внутрішнє напруження, наростаюче почуття тривоги та дискомфорт від психологічної взаємодії персонажів. Візуальні рішення проекту базуються на контрасті: між світлом і тінню, відкритістю і замкненістю, життям і стагнацією. Особливу увагу приділено відображенню емоційної ізоляції, що домінує в оповіді, а також раціонально-холодного світогляду головного героя, який намагається підкорити іншу особистість, позбавивши її волі.

В результаті дизайн ілюстративного супроводу був орієнтований не стільки на буквальне відтворення сцен, скільки на передачу психологічного стану персонажів через метафоричні та символічні засоби виразності. Таким чином, оформлення стало візуальною інтерпретацією глибоких екзистенційних конфліктів, закладених у тексті Джона Фаулза.

Всі ілюстрації були виконані вручну на акварельному парпері формату А3. Деталізовані ілюстрації краще створювати на великому форматі, оскільки більший розмір дає змогу ретельно проробити дрібні елементи та текстури.

Навіть якщо зображення згодом буде зменшено, висока початкова деталізація дозволить зберегти чіткість і глибину, що зробить ілюстрацію більш виразною. Крім того, масштабування з великого формату в менший зазвичай виглядає краще, ніж навпаки — це допомагає уникнути втрати якості.

Вибір техніки був зумовлений бажанням створити багат шаровий візуальний образ, який би передавав внутрішню напругу твору не лише сюжетно, а й матеріально — через фактуру, контраст, різноманітність плям і ліній. Основа ілюстрацій — класичний лінійний малюнок, який задає композиційний каркас і фіксує головні зображувальні елементи. Цей малюнок слугує не лише основою, а й відправною точкою для подальшої трансформації поверхні паперу в емоційно виразне середовище. [На рисунку B1, додаток B]

Для реалізації ідеї було обрано техніку багатоступеневого трафаретного оформлення з поєднанням різноманітних художніх прийомів, таких як розбризкування, відтискання, штампування й штрихування пером. Спочатку лінійний малюнок був перенесений на два аркуші: один слугує основою для створення трафарету, інший — акварельний фактурний папір — є основою для фінальної ілюстрації. Трафарет використовується як захисний шар, що дозволяє зберегти чистоту ключових елементів малюнка під час створення фону.

Ілюстрації виконані в чорно-білій гамі, що відповідає загальному настрою твору та його емоційній палітрі. За допомогою аерозолів чорного і білого кольорів були нанесені основні контрастні акценти. Потім, використовуючи природні губки, валики для друку, зубні щітки та жорсткі пензлі, була створена складна текстура — з крапками, цятками, розмитими плямами хаотичними мазками, які нагадують внутрішні негативні переживання людини, емоційну напругу, тривогу. Цей фактурний, «шумний» фон передає жахливу атмосферу замкненого простору, в якому знаходиться головна героїня, і підкреслює психологічний тиск, якому вона піддається. Тло ілюстрації є активним учасником композиції, що створює відповідний емоційний контекст. [На рисунку B2, додаток B]

Після зняття трафарету відкриваються збережені «чисті» зони, в яких лінійний малюнок доповнюється деталізацією за допомогою пера і туші. Штриховка пером використовується вибірково — лише в темних зонах, аби не перевантажувати ілюстрацію й дозволити контрасту між світлим і темним працювати на створення драматичного ефекту. Такий підхід дозволяє створити образи, які ніби прорізаються крізь хаос і темряву, що навколо — так само, як у творі постійно проблискує надія на втечу чи порятунок, але вона ніколи повністю не реалізується.

Окремі елементи в ілюстраціях додатково опрацьовано — на них нанесені розбризки фарби, а також зроблено відбитки тканини, що додає зображенню ще більшої текстурності, створює цікавий графічний ефект. Ці прийоми роблять ілюстрації цікавішими для глядача, а також допомагають виділити основні та другорядні елементи. [На рисунку В3, додаток В]

На кіннцевому етапі роботи були додані окремі елементи білою фарбою та акриловими маркерами, щоб підвищити контрастність ілюстрацій та виділити основні елементи.

Таким чином, обрана техніка оформлення книги Джона Фаулза «Колекціонер» є глибоко обґрунтованою як на рівні візуальної мови, так і на рівні змісту. Вона дозволяє максимально точно передати атмосферу роману, його напружений ритм, психологічну складність і трагічну неоднозначність персонажів. Ілюстрації не просто супроводжують текст, а вступають з ним у діалог, посилюючи емоційний вплив на глядача й занурюючи його в той самий гнітючий світ, де краса межує з жахом, а спокій — з небезпекою.

2.3 Дизайн-пропозиції, розробка ілюстрацій та допоміжних елементів

Під час створення ілюстрацій до роману Джона Фаулза «Колекціонер» була вибудована композиційна логіка серії, де кожна наступна сцена розгортається не лише як ілюстрація до події, а як крок до занурення в замкнутий, похмурий світ

головного героя Клегга. Варто зазначити, що ілюстрації розроблені з урахуванням чергування динамічних та статичних сцен.

Розпочинається цикл з розгорової ілюстрації, що показує дитинство головного героя — він ще зовсім малий, захоплено ловить метеликів сачком, поки його дядько рибалить біля озера. Це зображення ніби стоїть осторонь від подальшого жаху, але в ньому вже закладене джерело майбутньої патології. Дитина, яка замість живого спілкування з іншими занурюється в спостереження за тендітними створіннями, намагається спіймати і зберегти красу у нерухомому вигляді — це перша ознака майбутнього колекціонера. Композиція побудована на діагональному русі: лінія берега, нахил тіла хлопчика, положення дядька, що рибалить, створюють динамічну, живу сцену. Проте вода на тлі застигла, її поверхня тиха, наче дзеркало. Вже тут з'являється перший натяк на двоїстість: зовні — природа, спокій, дитинство; в глибині — спроба підкорити, зловити, утримати.

Звідси погляд глядача переходить до другої сцени — руки з лотерейним квитком. Раптова зміна масштабу і настрою, контраст між живою сценою природи та статичним фрагментом людського тіла. У цій ілюстрації простір навколо виграшного квитка затемнений, фактурний, із важким фоном, що тисне на зображення. Рука немов виринає з мороку, самотня, напружена. Композиція зосереджена, закрита, що посилює відчуття фатальності моменту. Лотерейний квиток — не просто шматок паперу, а символ вибору, що запускає ланцюг трагічних подій. Технічно ця ілюстрація спокійна, але психологічно вона наповнена передчуттям.

Наступною слідує полосна ілюстрація — з зображенням фотокамери і банки з метеликом. Тут ми бачимо той бік Фредеріка, який намагається зберігати зовнішній порядок: спостерігати, фіксувати, класифікувати. Ілюстрація повертає нас у камерний, зосереджений простір. Камера і банка зображені майже в натюрмортній манері — об'єкти гарно поєднуються з фоном, освітлені, чітко промальовані. Так зі сторони виглядають захоплення головного героя. Вони

спокійні та не навіюють чогось тривожного, але при ближчому знайомстві з Фредеріком все стає на свої місця.

Наступна полосна ілюстрація різко змінює ритм зображуючи сцену викрадення Міранди. Динаміка, агресія, рух. Тут лінії стають різкими, композиція сконцентована в правій частині — Фредерік схоплює дівчину, вона вигинається в спробі вирватися. Обидві фігури вписані в замкнений за допомогою оформлення фоном простір, де відчувається брак повітря. Переважає глибока тінь, яка розростається довкола постатей, мов темна маса насилля. Це одна з найемоційніших ілюстрацій, що візуально фіксує переломний момент твору — перехід від фантазії до реального жорстокого акту.

Далі слідує статично полосна ілюстрація — стіна з цеглою, а на ній напис «FREEDOM» (свобода). Це зображення ілюструє марну надію Міранди на свободу, у цій частині твору вона ще вірить, що Фредерік її відпустить та рахує дні до цього моменту. Тут відчувається психологічна вага часу, що тягнеться нескінченно довго. Глядач буквально читає зображення, як щоденник страждання.

Полосна, динамічна ілюстрація. Фредерік робить пропозицію Міранді — сцена, коли все змінилося, він обіцяв відпустити ув'язнену, але своїм поступком дав зрозуміти, що цього не станеться. Міранда тепер сама мала погодитися на своє утримання в його домі. Це момент, коли головна героїня розуміє, що її надії на свободу несправдилися, вона більше ніколи не буде вільною. На зображенні стіл нахилений, келих з напоєм перелитий, Міранда у розпачі, а Фредерік скривив обличчя усвідомлюючи відмову. Все вказує на трагічність моменту.

І після цього — тиша. Смерть. Останні миті Міранди втілено в образі дівчини, що сидить на підлозі, накрита ковдрою, яка розгортається на підлозі як крила метелика. Це образ граничної тиші, відчуження, прийняття. Це вже не документальна сцена — це алегорія. Міранда зображена на цій ілюстрації ще притомною, але все вказує на те, що це її останні хвилини.

І нарешті — останній кадр. Фредерік сидить у машині, дивиться через об'єктив фотоапарату на нову «жертву». Тут композиція ніби роздвоюється —

глядач одночасно спостерігає за ним і через нього. Цей візуальний ефект створює відчуття дискомфорту: ми стаємо співучасниками. Автомобіль — як капсула, світ за склом — викривлена реальність. Чорно-біла гама тут особливо виразна: зовнішній світ розмитий, сірий, а постать Клегга чітка, холодна, замкнена. Ілюстрація натякає на відкриту кінцівку твору.

Варто зазначити, що в книзі передбачені елементи наскрізного дизайну, а саме зображення метелика біля колоцифри. Це зроблено для підтримання головної теми метеликів на протязі роботи з усіма розгортами. Було прийнято рішення робити таку деталь біля колоцифри лише на сторінках, де не містяться ілюстрації, задля запобігання перенасичення.

Вся серія ілюстрацій побудована так, щоб глядач прожив цю історію не лише інтелектуально, а й тілесно — через візуальне напруження, зміну ритму, глибину зображення.

2.4 Розробка обкладинки та суперобкладинки книги Джона Фаулза «Колекціонер»

Розробка обкладинки та суперобкладинки для книги Джона Фаулза «Колекціонер» є важливою частиною художнього вираження концепції твору. Створення цих елементів, як і в разі ілюстрацій до книги, передбачає збереження єдиної художньої техніки та стилістичних рішень, які глибоко переплітаються з темами роману. Задум обкладинки та суперобкладинки полягає в тому, щоб передати контраст між зовнішнім світом, сповненим різноманіттям, і внутрішнім світом головного героя, що вражає своєю патологічною ізоляцією та хаосом. Через ці дві обкладинки була втілена ціль візуалізувати цю глибоку діалектику протиставлення.

Суперобкладинка книги, що виступає як перший візуальний контакт з твором, містить різноманіття метеликів. Це багатство різних візерунків, форм і рухів уособлює світ людей і соціуму — такий собі калейдоскоп індивідуальностей, які знаходяться в постійній взаємодії, кожен із них має своє

місце в загальній картині, однак залишається в певному сенсі відокремленим від інших. На суперобкладинці метелики розміщені у різних позах: хтось летить, хтось взаємодіє з іншими, деякі віддаляються або наближаються, створюючи тим самим ілюзію великої рухливої картини, що переплітається з ідеєю соціальної різноманітності, живих і активних стосунків між людьми. Це відображення безперервного руху суспільства, людських зв'язків, соціального ландшафту, де кожна окрема особистість є частиною більшого механізму, але при цьому зберігає свою неповторність.

На суперобкладинці миститься назва твору, вказаний її автор. На корінці продубльована назва великими літерами, а на зворотній частині обкладинки міститься короткий опис роману. Також суперобкладинка включає в себе два клапани, на них розміщена інформація про автора та більш розгорнутий опис твору.

Проте ця метеликова різноманітність є лише зовнішнім, поверхневим проявом суспільства, яке спостерігається ззовні, через призму головного героя. І саме ця різноманітність буде протиставлена глибинній самотності та патологічним станам головного героя. Коли ми переходимо до обкладинки книги, на ній ми бачимо лише одну фігуру: бліду міль. Міль — не метелик, а бліда, нічна, шкідлива істота, що не викликає ніяких почуттів і є нецікавою. Вона абсолютно відокремлена від решти метеликів, оскільки її природа не дозволяє їй бути частиною навколишнього красивого та гармонійного світу, який населяють метелики. Ця міль не може знайти свого місця в суспільстві, не може взаємодіяти з іншими без руйнування. Вона не тільки фізично відмінна від метеликів, але й внутрішньо від них відрізняється: вона хвороблива, деструктивна, неспроможна до здорових, гармонійних стосунків з іншими.

Обкладинка з міллю уособлює головного героя роману, Фредеріка Клегга, чий порив, страхи та бажання трансформуються в його руйнівне ставлення до світу навколо нього. Міль — це метафора його внутрішньої сутності: він не здатен до нормальних взаємодій, його бажання перетворюються на одержимість володінням, колекціонуванням і підкоренням інших, перетворюючи людину в

об'єкт, а його самого — в бездушного монстра. Ця бліда міль на обкладинці є символом цілісного і страшного внутрішнього світу героя, який є ізольованим, зламаним і хворим. Якщо на суперобкладинці ми бачимо переплетення метеликів, то на обкладинці книга, як своєрідний контрапункт, ми спостерігаємо лише самотню, покинуту істоту, що не може знайти своєї рівноваги в багатстві навколишнього світу. Це не просто символ фізичної самотності, а й духовної ізоляції персонажа, який не може знайти своє місце у світі.

Найбільший акцент та головна інформація розміщена на суперобкладинці, задля розвантаження та гармонії між суперобкладинкою та обкладинкою було визначено нанести на обкладинку лише ключову інформацію. Отже, на обкладинці розміщена назва, ім'я автора також аналогічно до суперобкладинки назва твору продубльована на корінці книги.

Такий контраст між суперобкладинкою та обкладинкою підкреслює ключову ідею роману — зіткнення між зовнішнім світом, наповненим різноманіттям і життям, і внутрішнім світом героя, в якому відсутня гармонія і є тільки руйнування та одержимість. Відчуття, яке викликає ця обкладинка у глядача, — це важке сприйняття сутності головного героя. У той час як суперобкладинка створює ілюзію руху, свободи та багатогранності, обкладинка, навпаки, навіює відчуття самотності і безвиході. Ці два зображення, хоч і контрастні, ідеально доповнюють один одного, бо разом вони дають глядачу можливість побачити повну картину роману — він не лише розкриває персонажа Фредеріка Клегга через його взаємодію з іншими, а й через його трагедію як окремої, відокремленої і врешті-решт зламаної особистості.

2.5 Друкарська підготовка дизайн-макету

Підготовка дизайн-макету книги Джона Фаулза «Колекціонер» до друку є фінальним і надзвичайно відповідальним етапом реалізації всього художнього задуму. Вона передбачає не лише технічну коректність файлів, а й дбайливе збереження концепції, атмосфери та художньої цілісності видання.

Формат книги був обраний А5 через його універсальність. Цей формат є дуже зручним для читання, адже книга такого розміру легко поміщається в руках, сумці чи рюкзаку. Цей формат ідеально підходить для художньої літератури поєднуючи компактність із достатньою площею сторінки для комфортного розміщення тексту. Завдяки меншій вазі, у порівнянні з більшими форматами, книги в А5 зручніше брати з собою в дорогу.

Оскільки ілюстрації виконані в складній техніці із застосуванням аерозольного розпилення, трафаретів, відтисків та тушевої штриховки, особливу увагу було приділено передачі текстур і глибини контрастів. Всі зображення попередньо були переведені у високоякісні растрові файли з оптимальним розширенням (не менше 300 dpi), що дозволяє зберегти дрібні нюанси фактури та штриха. Гама — чорно-біла, тому важливою стала точна передача балансу світла й тіні без втрати деталізації в темних ділянках. Для цього були проведені коригування рівнів і контрастності в графічних редакторах, зокрема в Adobe Photoshop, щоб уникнути провалів у чорному та злиття сірого в загальній масі. Також окремо були «вибілені» зони, де по макету мав стояти текст. Ці дії були зроблені з метою запобігання злиття чорних літер з неконтрастним сірим тлом.

Весь дизайн-макет був верстаний у програмі Adobe InDesign, що дало змогу чітко контролювати розміщення ілюстрацій, текстових блоків, колонтитулів, а також витримати єдиний графічний стиль на всіх сторінках. Усі ілюстрації були інтегровані у верстку у кольоровій моделі CMYK з дотриманням безпечного поля обрізки 5мм та з урахуванням розворотів, особливо у випадках, де зображення переходить з однієї сторінки на іншу. Це забезпечує цілісність сприйняття зображення у друкованому вигляді.

Вибір саме шрифту з засічками у цьому виданні — свідоме і концептуально виправдане рішення. «Baskerville Win95BT» вирізняється геометричною рівноваженістю, добрим балансом між округлими формами та прямими лініями, що створює ефект відкритості й простоти сприйняття. В умовах складної емоційної атмосфери, яку створюють ілюстрації й загальний настрій книги, шрифт виступає як візуальний «контрбаланс» — він не перевантажує

сторінку, не конкурує з графікою, а навпаки, забезпечує ясність і логічну структуру подачі тексту. Шрифт «Baskerville Win95BT» чудово поєднується зі стилем ілюстрацій. Він виглядає наче виконаний у ретро стилі та відсилає глядача до часу, коли відбуваються події в творі.

Особливу увагу було приділено й дрібній верстці — зокрема, абзацний відступ був встановлений на 6 мм, що забезпечує комфортне візуальне розмежування думок без надмірного розриву між абзацами. Шрифт був встановлений розміром 10 пт та з інтерліньяжем 12, це дає змогу витримати єдиний темп читання, не порушуючи цілісності сторінки й зберігаючи структурну логіку тексту.

Поля книги були розраховані згідно з естетичним виглядом розгортів та зручністю сприйняття тексту для читання. Розміри полів: зверху 20 мм, знизу 30 мм, всередині 20 мм, зовні 25 мм.

Поєднання тексту з ілюстраціями відбувалося на принципах ритмічного монтажу — зображення не просто вставлялися між текстовими блоками, а інтегрувалися в загальну композицію сторінки. Завдяки гнучкості шрифту «Baskerville Win95BT», вдалося гармонійно розміщувати назви частин твору, цитати та основний текст, не перевантажуючи зорове поле й водночас залишаючи достатньо «повітря» на сторінці. У випадках, коли ілюстрації займали цілу смугу або переходили зліва направо, текст розміщувався у спосіб, що підтримував композиційну рівновагу, не порушував ієрархії елементів та давав змогу глядачеві водночас і читати, і розглядати графічну частину.

Таким чином, друкарська підготовка макету стала не просто технічним процесом, а художньо продуманим етапом, у якому типографіка, шрифтова система й візуальні елементи були інтегровані в єдину естетичну концепцію.

2.6 Остаточні дизайн вирішення

У фінальному етапі реалізації проєкту були створені дев'ять ілюстрацій до роману Джона Фаулза «Колекціонер» та дві обкладинки —

суперобкладинка й основна. Саме цей завершальний блок робіт став кульмінацією всього задуму й етапом, у якому техніка, зміст, атмосфера та емоційне навантаження поєдналися у єдине художнє висловлювання. Всі візуальні рішення — від ілюстрацій до верстки — були підпорядковані ідеї глибокого занурення в психологію роману, його тематику, ритм і загальний емоційний тон. Зусилля на кожному етапі мали на меті не лише ілюструвати текст, а й доповнити його, загострити переживання читача, допомогти йому глибше зрозуміти як персонажів, так і приховані підтексти твору.

Ілюстрації, виконані у змішаній техніці, вдало поєднують у собі графічну точність і експресивну фактурність. Чорно-біла колірна гама підкреслює трагізм і психоемоційну напругу сюжету. Обрана техніка виконання ілюстрацій — це спосіб передачі хаотичності, тривожності, клаустрофобії, які пронизують роман.

Реалізм основних ілюстрацій, створених тушшю за допомогою пера, поєднується зі стилістично різноманітними фонами, що створює напругу між контролем і хаосом — так само, як і в житті головного героя Клегга, який прагне контролю, але живе в хаосі власної психіки. Кожна з ілюстрацій була ретельно вивірена не лише за змістовним навантаженням, а й за емоційною тональністю. Наприклад, сцена з викраденням Міранди — напружена, насичена рухом і страхом, натомість ілюстрація з написом «FREEDOM» — статична, але промовиста, сильна за своєю символічністю.

Окрему увагу варто приділити оформленню обкладинки та суперобкладинки. Вони не лише підтримують художню стилістику ілюстрацій, а й самостійно виконують концептуальну функцію. Суперобкладинка зображує світ соціуму — різноманітний, живий, наповнений метеликами, які символізують людей: унікальних, відкритих до взаємодії, вразливих, але водночас красивих. Це метафора багатоголового світу, у якому відбувається подія твору. Контрастною до неї є основна обкладинка — на ній лише одна, бліда міль. Вона не належить до цього різнобарвного світу, вона самотня, безбарвна, патологічна. Ця міль —

головний герой. Через її образ передається його ізольованість, хворобливість, нездатність до емпатії та живого спілкування. Цей прийом дає глядачеві можливість одразу відчувати головний конфлікт роману: між світом зовнішнім і світом внутрішнім, між живим і мертвим, між свободою й ув'язненням.

Контраст між обкладинками викликає у глядача емоційне здригання: зовнішній світ — красивий, але недосяжний для Клегга. А його реальність — обмежена, бліда, страшна. Обидві обкладинки стають візуальною прелюдією до тем, які будуть розгорнуті в самій книзі. Така візуальна метафоричність — сильне рішення, яке робить книгу не лише носієм тексту, а й об'єктом художнього сприйняття.

Верстка книги здійснювалась у Adobe InDesign. Основним шрифтом обрано «Baskerville Win95BT». Це рішення було прийняте для того, щоб забезпечити легкість читання та зберегти вінтажний, лаконічний вигляд сторінок. Важливо було не перевантажити текст декоративністю — і ця гарнітура чудово справляється з цим завданням. Додаткове редагування ілюстрацій здійснювалося у Adobe Photoshop, що дозволило досягти технічної чистоти та точності у візуальних елементах.

У результаті створено повноцінне художнє оформлення книги, яке не просто ілюструє сюжет, а працює з ним на глибшому, концептуальному рівні. Вісім ілюстрацій, що візуалізують ключові емоційні й сюжетні моменти, та дві контрастні обкладинки, що втілюють ідею протиставлення внутрішнього світу героя зовнішньому середовищу, створюють цілісну, вражаючу, психологічно насичену структуру. Цей дизайн виконує роль не просто супровідного, а художньо самостійного елементу книги. Він взаємодіє з текстом, підсилює його, і водночас залишає простір для рефлексії та переосмислення. Саме тому остаточні дизайн-рішення можна вважати вдалими та глибоко релевантними до теми твору.

Висновки розділу 2

У ході виконання роботи було створено повноцінне візуальне оформлення до роману Джона Фаулза «Колекціонер», яке поєднує ілюстративну серію, суперобкладинку, основну обкладинку та макет усієї книги. Уся візуальна концепція ґрунтувалася на глибокому аналізі змісту твору, його символів, настроїв та емоційної тональності. Візуальна мова, яку було розроблено, має чітку внутрішню логіку, композиційну ритміку та стильову єдність. Ілюстрації точно підкреслюють важливі психологічні моменти сюжету, візуально передають внутрішній стан героїв, напругу, атмосферу ізоляції, страху й контролю.

Окрему увагу було приділено створенню обкладинок, які функціонують не лише як декоративні елементи, а як самостійні художні повідомлення. Суперобкладинка й основна обкладинка разом утворюють глибокий смисловий контраст, який точно відображає головну ідею твору: зіткнення зовнішнього соціального світу та спотвореного внутрішнього світу головного героя. Така візуальна опозиція викликає сильну емоційну реакцію та налаштовує читача на сприйняття книги ще до її прочитання.

Також було виконано верстку повного макета видання, що забезпечує зручне сприйняття тексту й органічне поєднання графіки та літературного матеріалу. Завдяки продуманій композиційній структурі, вдало обраній типографіці та узгодженому стилістичному рішенню проєкт вийшов цілісним, глибоким і візуально переконливим. Уся виконана робота демонструє не лише художню відповідність тематиці роману, а й здатність візуальних засобів доповнювати, підсилювати й інтерпретувати складний літературний матеріал.

ВИСНОВКИ

У результаті виконання кваліфікаційної роботи було здобуто надзвичайно цінний досвід у створенні візуального оформлення до складного, психологічно насиченого літературного твору. Перед початком роботи був проаналізований дизайн видань книги Джона Фаулза «Колекціонер» та аналогів за жанром представлених на ринку. Аналіз дав змогу оцінити сильні та слабкі сторони конкурентів та виконати роботу з урахуванням їх досвіду. Проект ілюстрування роману Джона Фаулза «Колекціонер» став не лише завданням із розробки графічних зображень, а справжнім дослідженням художнього твору. Робота над ілюстраціями вимагала не просто уважного прочитання тексту, а повного занурення у його атмосферу — був проведений глибокий аналіз персонажів та змісту твору, інтерпретовані не лише події, а й підтексти, символи, настрої. Цей підхід допоміг сформувати власну художню інтерпретацію змісту книги й візуалізувати її так, щоб кожна ілюстрація не тільки супроводжувала текст, а й розкривала його з нового боку.

У ході роботи була витримана послідовність, емоційний ритм, концептуально вибудована логіка всередині серії, зкомбіновані напруга та спокій, драматизм і тиша. В проекті було важливим не просто зобразити подію, а знайти правильний момент, точку психологічного зламу, емоційної кульмінації, яка змусить глядача зупинитися, відчувати тривогу, неспокій, сум, обурення. Найбільшим викликом і водночас досягненням стало збереження балансу між реалістичністю і глибинною символічністю, коли зображення не перетворюється на ілюстрацію у прямому сенсі, а починає функціонувати як частина оповіді, її рівнозначний учасник.

Велике значення має розроблена обкладинка як не просто декоративний елемент, а як перший емоційний дотик читача до книги. Робота над суперобкладинкою та основною обкладинкою стала можливістю дослідити протиставлення — як візуальне, так і змістове. Образ метеликів і мілі — це два

світи, що не перетинаються, це соціальна гармонія і особистісна хвороба, це життя і його заперечення. Метою цього контрасту було викликати у глядача відчуття напруги, передчуття трагедії, а також — співпереживання. Під час виконання практичної частини кваліфікаційної роботи було отримане вміння використовувати візуальну метафору як засіб глибокої комунікації з читачем.

У підсумку виконана робота стала цілісним і глибоким візуальним доповненням до роману Джона Фаулза «Колекціонер». Створені ілюстрації та обкладинки не просто супроводжують текст, а розкривають його на емоційному й концептуальному рівні, підкреслюючи головні теми твору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ТА РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алтухова, А. В., & Сорока, К. В. (2022). Історичні аспекти розвитку художнього оформлення книги та книжкової ілюстрації.
2. «Альбрехт Дюрер», Вікіпедія — вільна енциклопедія.
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Альбрехт_Дюрер
3. «Авторське право в інтернеті: як захиститися від плагіату», І. Полікарпов
URL: <https://polikarpov.legal/blogposts/avtorske-pravo-v-interneti-yak-zahistitisya-vid-plagiatu/>
4. «Графічний дизайн: історія та сучасність», Божко М.
URL: <https://newmedia.ua/interesting-know-uk/hrafichnyy-dyzayn-istoriya-ta-suchasnist%CA%B9/>
5. Бразелл, Д., & Девіс, Д. (2019). Як зрозуміти ілюстрацію. Київ: ArtHuss.
6. Валуєнко, Б. В. (1976). Архітектура книги. Київ: Мистецтво.
7. «Виховна функція ілюстрації дитячої книги», Г. М. Вовчок.
URL: <https://int-konf.org/ru/2013/suchasnist-nauka-chas-vzaemodiya-ta-vzaemovpliv-18-20-11-2013-r/610-vovchok-g-m-vikhovna-funktsiya-ilyustratsiji-dityachoji-knigi>
8. Владич, Л. В. (1967). Мовою графіки. Київ: Мистецтво.
9. Власюк, А. (2015). Основи редагування, коректури та верстки технічних текстів: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ.
10. «Гайд від Behance: як оформити портфоліо, яке знайде тобі роботу», Genius.Space.
URL: <https://genius.space/lab/gajd-vid-behance-yak-oformiti-portfolio-yake-znajde-tobi-robotu/>
11. «Геліоцентризм», Вікіпедія — вільна енциклопедія.
URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Геліоцентризм>
12. Гула, Є. П. (2020). Сучасний графічний дизайн: специфіка інтегральної природи творчості. Мистецтво та дизайн.

13. «Друкарство», Вікіпедія – вільна енциклопедія.
URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Друкарство>
14. Дурняк, Б., Ткаченко, В., & Чеботарьова, І. (2011). Стандарти в поліграфії та видавничій справі: довідник. Львів: Українська академія друкарства.
15. «Енциклопедія, або Тлумачний словник науки, мистецтва й ремесел», Вікіпедія — вільна енциклопедія.
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Енциклопедія,_або_Тлумачний_словник_на_уки,_мистецтва_й_ремесел
16. «Епоха Відродження та європейська культура», Освіта.UA.
URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/30306/>
17. «Індустріальна неокультурна книжність», Studopedia.su.
URL: https://studopedia.su/6_24967_Industrialna-neokulturnaya-knizhnist.html
18. «Історія виникнення книжкової ілюстрації», ZSKI – Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти.
URL: <https://zski.com.ua/shkilna-biblioteka/uroky-rekomendatsiji/istoriya-vynyknennya-knyzhkovoji-ilyustratsiji>
19. «Історія карикатури у сучасній Європі», Deutsche Welle.
URL: <https://www.dw.com/uk/історія-каркатури-у-сучасній-європі/a-18186121>
20. «Італійське Відродження», Українська LibreTexts.
URL: <https://surl.lu/urlibh>
21. Каракоз, О. О. (2018). Історія книги. Київ: Видавництво Ліра-К.
22. «Карл Лібкнехт», Вікіпедія – вільна енциклопедія.
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Карл_Лібкнехт
23. «Келльська книга», Вікіпедія – вільна енциклопедія.
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Келльська_книга
24. «Візуальна комунікація та маркетинг: аналіз впливу графічного дизайну на споживачів», Косаревська, Р. О. (2023).
URL: <http://elib.nakkkim.edu.ua/handle/123456789/5219>

25. Куленко, М. (Ред.). (2018). Основи графічного дизайну: Підручник. Київ: Кондор.
26. «Леонардо да Вінчі — титан італійського Відродження», Освіта.UA.
URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10857/>
27. «Лімбічна система», Енциклопедія Сучасної України. — Київ, С. І. Ціхун : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016.
URL: <https://esu.com.ua/article-55488>
28. «Лоу, Д. Серйозно-комічна карта Європи», Geographicus Rare Antique Maps.
URL: <https://www.geographicus.com/P/AntiqueMap/seriocomiceurope-low-1952>
29. «Мистецтво Стародавнього Єгипту», Вікіпедія — вільна енциклопедія.
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Мистецтво_Стародавнього_Єгипту
30. «Мініатюра західноєвропейських рукописів». Лекції.org.
URL: https://lektsii.org/9-71036.html?utm_source
31. «Мовчання ягнят», Yakaboo/
URL: <https://www.yakaboo.ua/ua/movchannja-jagnjat-1565656.html>
32. Овчинников, В. С. (2005). Історія книги: Еволюція книжкової структури. Львів: Світ.
33. «Освіта епохи середньовіччя», Освіта.UA.
URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14194/>
34. «Оцифровування», Вікіпедія — вільна енциклопедія.
URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Оцифровування>
35. «Партія Чорних Пантер», Вікіпедія — вільна енциклопедія.
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Партія_Чорних_Пантер
36. «Історія книгодрукування: від рукописів до цифрової епохи», М. Пастівничий, СУРМА, 2024.
URL: <https://surma.com.ua/1757-istoriia-knygodrukuvannia-vid-rukopysiv-do-cyfrovoyi-epokhy.html>
37. Патер, Р. (2021). Політика дизайну. (Не зовсім) глобальний довідник із візуальної комунікації (А. Беницький, Пер.). Київ: ФОП Беницький А. Р.

38. «Друга світова війна в карикатурах: небезпечний шлюб Гітлера і Сталіна, брехливий пропагандист Геббельс, СРСР — нова загроза для післявоєнного світу. Історія у 20 ілюстраціях-мемах», Пивоваров, С., 20 липня 2022 р.
URL: <https://babel.ua/texts/81749-druga-svitova-viyna-v-karikaturah-nebezpechniy-shlyub-gitlera-i-stalina-brehliviy-propagandist-gebbels-srsr-nova-zagroza-dlya-pislyavoyennogo-svitu-istoriya-u-20-ilyustratsiyah-memah>.
39. Пушкар, О. І., Андрущенко, Т. Ю., & Пушкар, А. І. (2015). Ілюстрування: навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.051501 "Видавничо-поліграфічна справа".
40. «Революційна роль культури епохи Відродження і реформації», Освіта.UA.
URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10820/>
41. Сава, В. (2000). Основи техніки творення книги. Львів: Каменяр.
42. «Скоро весь світ буде наш», Саянський Л. В., Вікісховище.
URL: https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Файл:Скоро_весь_світ_буде_наш.jpg
43. «Собака Баскервілів», Yakaboo.
URL: https://www.yakaboo.ua/ua/sobaka-baskerviliv-1620664.html?srsltid=AfmBOoolzZs-0z4qZ_DQdKSJXxbFPV4wt7mpwiS1A0Hk55PsYK2olURh
44. Ткаченко, В. (2008). Графічний дизайн: навч. посібник. Луцьк: Терен.
45. «Українська бібліотечна енциклопедія. Ілюстрація», Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
URL: <https://ube.nlu.org.ua/article/Ілюстрація>
46. «Ілюстративний ряд дитячого видання», В. Г. Ускова.
URL: https://studopedia.su/18_147894_Ilyustrativniy-ryad-dityachogo-vidannya.html?utm_source
47. «Целларій, Андреас. Гармонія макрокосмосу», Вікіпедія — вільна енциклопедія.
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Гармонія_макрокосмосу
48. «Що таке Dribbble (Дрібл)», Wizeclub Education.
URL: <https://wizeclub.education/blog/shho-take-dribbble-dribl/>

49. «St. Albans Psalter», Вікіпедія — вільна енциклопедія.

URL: https://en.wikipedia.org/wiki/St._Albans_Psalter

50. «ArtStation — станція кінцева. Які є альтернативні майданчики для геймдев-художників», А. Микель, 18 грудня 2023 р.

URL: <https://gamedev.dou.ua/articles/artstation-alternative-for-gamedev-artists/>

51. «Tom Adams (illustrator)», Вікіпедія — вільна енциклопедія.

URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/Tom_Adams_\(illustrator\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Tom_Adams_(illustrator))

52. «The art that brought birds to life», Cureton Mark, Bird Watching.

URL: https://www.birdwatching.co.uk/features/articles/the-art-that-bought-birds-to-life/?utm_source

53. «Friedrich Koenig», Вікіпедія – вільна енциклопедія.

URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Friedrich_Koenig

54. «John Tenniel», Вікіпедія – вільна енциклопедія.

URL: https://en.wikipedia.org/wiki/John_Tenniel

55. «Murder on the Orient Express», Yakaboo.

URL: <https://www.yakaboo.ua/ua/murder-on-the-orient-express-2374384.html>

56. «Picasso, 70 years of book illustration: Catalogue raisonné», Academia.edu.

URL: https://www.academia.edu/42832522/Picasso_70_years_of_book_illustration_Catalogue_raisonn%C3%A9?utm_source=chatgpt.com

57. «Stundenbuch des Lorenzo de' Medici», Вікіпедія – вільна енциклопедія.

URL: https://de.wikipedia.org/wiki/Stundenbuch_des_Lorenzo_de%20%80%99_Medici

58. «Джордж Крукшенк», Вікіпедія – вільна енциклопедія.

URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B6%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%B6_%D0%9A%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%BA

59. Геллер С., Кваст С. Графічні стилі від вікторіанців до хіпстерів/Стівен

Геллер, Сеймур Кваст, пер.з англ. Журавльова О., Пінчук Д. Київ: ArtHuss, 2019 (Серія Креативна кар'єра);

60. Бровченко А. Становлення українського етнодизайну. Молодь і ринок.

2024. № 3/223. С.81-86.
61. Балабуха Н.М., Здор О.Г., Радько К.В. Дизайн книги як проєктна робота студентів спеціалізації «графічний дизайн» університету Грінченка. АРТ-платФОРМА, 2024. 9 (1). с. 304-323.
 62. Брильов С.В., Глухенький І.І., Журавльова Н.В., Кочубей М.С. Академічна школа в сучасних умовах: стратегії розвитку образотворчого мистецтва та дизайну в мистецьких закладах вищої освіти України. Українська академія мистецтва, 2024. № 35. С.104-112.
 63. Волгін Ю.Є., Єфімов Ю. В., Балабуха Н.М. Абстрактні композиції у творчості Аркадія та Геннадія Пугачевських. Арт-платформа. Вип. 2(9). 2024.
 64. Єфімов Ю. В. Тенденції «яскравого мінімалізму» у сучасному графічному дизайні. Арт-простір. Вип. 5. 2024
 65. Задніпрний Г. Т. Пошуки художніх рішень в європейській гравюрі доби
 66. Відродження. АРТ-ПРОСТІР, КСУБГ, 2024. Вип. 1(4). с. 99-118.
 67. Karpov V., Syrotynska N. Neuroart in the context of creativity. Вісник
 68. Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва: наук.
 69. журнал. К.: Міленіум,. № 1. С. 21-36.
 70. Кардаш О. Педагогіка – провідна культура сучасності. Вісник
 71. Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г.
 72. Шевченка, 2024. Том 183. № 27. С.14-19.
 73. Лихолат О. Дизайн навчальних презентацій в навчально-виховному процесі закладів освіти. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти, (15), 2021. 36-48
 74. Миронова Г. А., Карпов В. В., Романішина В. О. Секвенційне мистецтво та дизайн коміксів у жанрі вестерн. Український мистецтвознавчий дискурс, 2025. № 1. С. 138-146.

ДОДАТКИ

Додаток А

Обкладинки аналогів книги Джона Фаулза «Колекціонер»

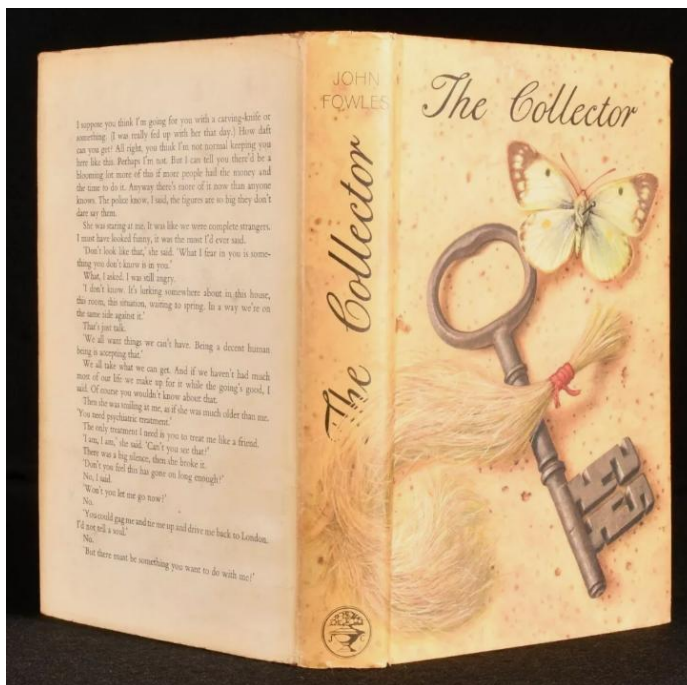

Рисунок А.1 – Суперобкладинка першого видання книги художника Тома Адамса

Рисунок А.2 – Обкладинка книги сучасного українського видавництва «Book Chef».

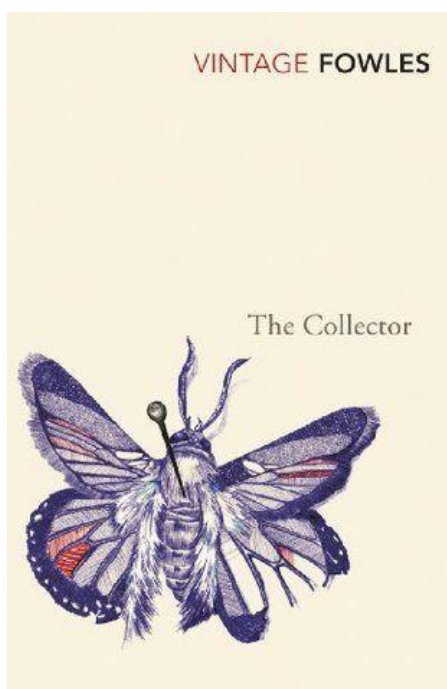

Рисунок А.3 – Обкладинка зарубіжної ілюстраторки Христини Христофороу у видавництві від «Вінтажне видавництво».

Додаток Б

Обкладинки аналогів за жанром книги Джона Фаулза «Колекціонер»

Рисунок Б.1 – Обкладинка книги А. Крісті «Вбивство у «Східному експресі»», видавництво книжкового клубу «Клуб Сімейного Дозвілля» 2022 р.

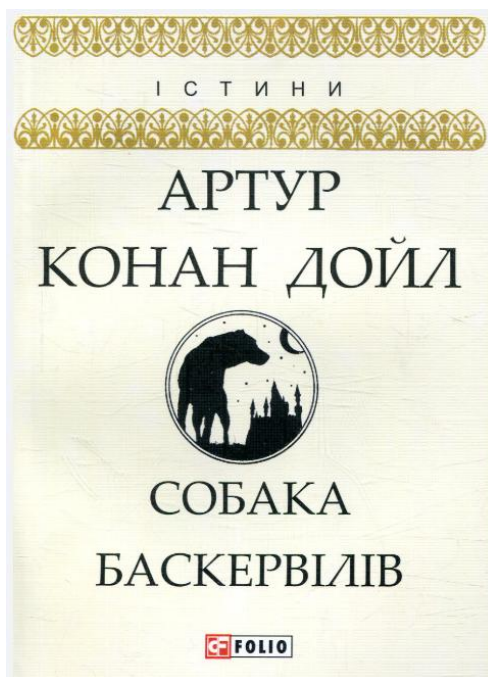

Рисунок Б.2 – Обкладинка книги А. Конан Дойла «Собака Баскервілів», видавництво «Фоліо» 2018 р

Рисунок Б.3 – Обкладинка книги Т. Гарріса «Мовчання ягнят», видавництво книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля» 2017 р.

Додаток В

Розробка власних ілюстрацій до книги Джона Фаулза «Колекціонер»

Рисунок В.1 – Лінійний малюнок ілюстрації.

Рисунок В.2 – Виконане тло до ілюстрації.

Рисунок В.3 – Нанесена штриховка пером на ключові елементи ілюстрації, що під час створення тла були закриті трафаретом.